

Ansvarsfull behandling av personuppgifter inom släktforskningen

Råd och rekommendationer från Genealogiska Samfundet i Finland 3
2021

Innehåll

1. Förord 4

2. Släktforskarens rättigheter och skyldigheter 5

2.1 Vad är släktforskning? 5

2.1.1 Släktforskning, genealogi 5

2.2 Släktforskarens rättigheter 6

2.2.1 Rätt att bedriva forskning 6

2.2.2 Rätt att forska och insamla uppgifter ur material i allmänna arkiv 7

2.2.3 Rätt att få information ur en myndighetshandling 7

2.2.4 Rätt att få lagenlig betjäning av myndigheterna 9

2.2.5 Rätt att kopiera och citera material som omfattas av upphovsrätten 9

2.3 Släktforskarens skyldigheter 11

2.3.1 Skyldighet att skydda forskningsobjektens privatliv och personuppgifter 11

2.3.2 Skyldighet att respektera andras rätt att besluta om användningen av sina verk 11

2.3.3 Skyldighet att skydda personuppgifter om personer som nyligen har avlidit 12

2.3.4 Skyldighet att sprida korrekt information 13

3. Personuppgifter och behandlingen av dem 14

3.1 Personuppgift 14

3.1.1 Fotografi som personuppgift 15

3.1.2 Känsliga personuppgifter 15

3.1.1 Personuppgiftsskyddet i strafflagen 16

3.2 Behandling 16

4. Den registrerades rättigheter 18

4.1 Rätt att få information om behandlingen av personuppgifter 18

4.2 Rätt att återkalla sitt samtycke 18

4.3 Rätt att få personuppgifter rättade eller raderade 18

4.4 Rätt att göra invändningar mot behandlingen av personuppgifter 19

4.5 Rätt att överföra uppgifter till ett annat system 19

4.6 Rätt att lämna in klagomål till en tillsynsmyndighet 19

5. Den personuppgiftsansvarigas skyldigheter 20

5.1 Skyldighet att följa allmänna dataskyddsprinciper 20

5.1.1 Lagenlighet, korrekthet och öppenhet 20

5.1.2 Ändamålsbegränsning 20

5.1.3 Uppgiftsminimering 20

5.1.4 Korrekthet 21

5.1.5 Lagringsminimering 21

5.1.6 Konfidentialitet och säkerhet 21

5.2 Informationsskyldighet 21

5.2.1 Dataskyddsbeskrivning 21

5.2.2 Register över behandlingen 22

5.3 Skyldighet att vidta effektiva skyddsåtgärder 23

6. De rättsliga grunderna för behandling av personuppgifter inom släktforskningen 24

6.1 Den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse 24

6.1.1 Avvägande av rättigheter 24

6.2 Samtycke 25

6.3 Historisk forskning av allmänt intresse 25

6.3.1 Kriterier för allmänt intresse 25

6.3.2 Proportionalitet och skyddsåtgärder 26

6.4 Arkivering av allmänt intresse 27

7. Behandling av personuppgifter inom släktforskningen 28

7.1 Släktforskning inom det egna hushållet 28

7.2 Släktforskning inom en släktförening 28

7.2.1 Att föra ett släktforskningsregister 28

- 7.2.2 Att fullgöra informationsskyldigheten i en släktförening 29
- 7.3 Behandling av personuppgifter i datanät 30
 - 7.3.1 Webbplatser 30
 - 7.3.2 Släkträdstjänster 30
 - 7.3.3 Sociala medier 31
 - 7.3.4 Digitaliserade publikationer 31
- 7.4 Behandling av personuppgifter för litterära ändamål 31
- 7.5 Behandling av personuppgifter för akademiska ändamål 32
- 7.6 Behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål 32
- 7.7 Utgivning av en personmatrikel 32
- 7.8 Behandling av genominformation inom släktforskningen 33

8. Sammanfattning 34

- Bilaga 1. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktforskare (hushållsundantag) 36**
- Bilaga 2. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktforskare (släkträdstjänst) 37**
- Bilaga 3. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktforskare (släktbok) 38**
- Bilaga 4. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktföreningar 39**

1. Förord

Den 6 april 2016 godkände Europeiska unionen en allmän dataskyddsförordning, som har tillämpats sedan den 25 maj 2018. Syftet med den allmänna dataskyddsförordningen är att skydda behandlingen av personuppgifter om levande personer. Förordningen gäller i princip all behandling av personuppgifter inom såväl privata som offentliga sektorn. Förordningen gäller ändå inte behandling av avlidna personers personuppgifter och sådan behandling som en privatperson gör enbart inom sitt eget hushåll (s.k. hushållsundantag).

Ett särskilt syfte med den allmänna dataskyddsförordningen är att förstärka personuppgiftsskyddet, i synnerhet genom att personuppgifter inte kan göras tillgängliga för ett obegränsat antal människor utan den registrerades samtycke. En av de viktigaste utgångspunkterna för dataskyddsförordningen är att var och en själv ska ha rätt att besluta om hur de egna personuppgifterna behandlas. Personuppgiftsskyddet ingår i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och i Finland ingår det i skyddet för privatlivet, som tryggas i grundlagen.

Den allmänna dataskyddsförordningen är direkt tillämplig i Europeiska unionens medlemsländer. I fråga om vissa särskilt specificerade delar av dataskyddsförordningen har medlemsstaterna ändå ett visst nationellt spelrum. I Finland användes detta spelrum för att stifta dataskyddslagen, som trädde i kraft vid ingången av 2019. Den kompletterar och preciserar dataskyddsförordningen i synnerhet i förhållande till offentlighetsprincipen och yttrandefriheten. Genom dataskyddslagen upphävdes dessutom personuppgiftslagen från 1999.

Syftet med dessa anvisningar är uppdatera den uppförandekodex som Genealogiska Samfundet i Finland sammanställde 2013 utgående från personuppgiftslagen. I den allmänna dataskyddsförordningen ges möjlighet att utforma branschspecifika uppförandekoder, men för att de ska godkännas måste organisationen som har gjort upp koderna övervaka efterlevnaden av dem och ackrediteras för detta ändamål av dataombudsmannen. Genealogiska Samfundet i Finland ansåg att det inte var ändamålsenligt och valde att sammanställa dataskyddsanvisningar för släktforskning.

I dataskyddsanvisningarna för 2020-talet betonas släktforskarnas ansvarsfullhet vid behandlingen av personuppgifter. Anvisningarna bygger på tre pelare: släktforskarna känner till sina rättigheter, släktforskarna skyddar sina forskningsobjekt på det sätt som lagstiftningen föreskriver och släktforskarna iakttar etiska principer gentemot sina forskningsobjekt och varandra.

Syftet med dataskyddsanvisningarna är att ge släktforskarna grundläggande kunskaper om dataskyddslagstiftningen (kapitel 3–5) och anvisningar om hur den ska tillämpas i olika situationer inom släktforskningen (kapitel 6–7). I början av anvisningarna ges också en kort översikt över släktforskningen i dag samt över släktforskarnas rättigheter och skyldigheter (kapitel 2).

Genealogiska Samfundets juridiska kommitté har granskat dessa dataskyddsanvisningar och styrelsen har godkänt dem på sitt möte den 19 oktober 2021.

2. Släktforskarens rättigheter och skyldigheter

I det här kapitlet ges en kort översikt över vad släktforskning är idag. De internationella fördrag som Finland har ingått samt grundlagen och de allmänna lagar och speciallagar som preciserar den ger släktforskarna rätt att bedriva forskning och att göra resultaten av den tillgängliga för andra. Samma författningar ligger också till grund för släktforskarnas skyldighet att skydda sina forskningsobjekt.

2.1 Vad är släktforskning?

All slags intresse för sin egen släktbakgrund och tidigare generationer är till nytta för släktforskarna själva och ofta också för många av deras anhöriga. Släktforskning är en minst sagt intressant och givande hobby där man undersöker gamla handlingar. Att studera arkivmaterial, nedteckna minnen och sprida den insamlade informationen är ett självständigt, frivilligt och betydelsefullt kulturarbete som resulterar i material för många ändamål.

Släktforskning ökar medborgarnas självinsikt. Det är ett utmärkt sätt att få kännedom om sitt lands och sin hembygds historia. För vissa kan släktforskningen bidra med värdefulla byggstenar för identiteten och stötta de personliga psykologiska processerna. Släktforskning ingår i många släktföreningars stadgeenliga uppgifter och stärker samhörigheten inom släkten.

Släktforskning är värdefullt livslångt lärande och vetenskapsfostran. För att utveckla sina kunskaper och komma vidare i sin forskning behöver släktforskarna inte bara delta i kurser och utbildningar, utan också på egen hand förkovra sig i historia, källor och metoder. Det kamratstöd som andra släktforskare kan erbjuda via lokala släktforskarföreningar och sociala medier är viktigt för den här utvecklingen.

Släktforskningen har vittgående effekter. När resultat från högklassig släktforskning publiceras till exempel i en släktbok eller i en släktartikel i en tidskrift ökar kunskapen i samhället. Via släktböcker, som i huvudsak ges ut av släktföreningar, sprids information om släkten effektivt bland hundratals släkter. Att ge ut en släktbok är alltid en värdefull kulturgärning och också betydelsefullt kulturarvsarbete.

Personer som är intresserade av sin släktbakgrund kan utnyttja högklassiga släktdata, som klassas som digitalt kulturarv och som även kan användas som forskningsdata vid vetenskaplig forskning. Släktforskningen är ofta också medborgarforskning.

2.1.1 Släktforskning, genealogi

Släktforskning, genealogi, är forskning om en persons släktbakgrund där man sammanställer information om släktförhållanden och personuppgifter ur olika slags källmaterial. Släktforskningen går i två riktningar: anforskning och stamforskning.

Vid anforskning utreds en persons förfäder, vilket innebär att forskningen framskrider från nutid till förgången tid. Stamforskning är forskning om en särskild släkt, varmed man utreder ättlingarna till ett visst stammar från förgången tid ända till nutid.

I vardagligt tal används ordet släktforskning även då inga arkivkällor används, utan då man förlitar sig enbart på andrahandskällor, det vill säga information som producerats av andra. Även om släktforskning oundvikligen inbegriper forskning i skriftliga handlingar, är det acceptabelt att använda begreppet släktforskning även om andra sätt att utreda personers släktbakgrund. Släktforskning börjar i allmänhet med att en person blir intresserad av sin släktbakgrund och börjar samla in uppgifter, för att småningom börja forska självständigt.

De primära källorna för släktforskning är olika typer av handlingar, som i huvudsak förvaras i allmänna arkiv. De viktigaste källserierna för släktforskningen, såsom kyrkböckerna, har digitaliserats och kan användas via datanät. Inom släktforskningen utnyttjas också minnen som förmedlas via muntlig tradition.

Släktforskningen har av tradition definierats som en hjälpvetenskap till historieforskningen och dess uppgift har då varit att ta fram material för den vetenskapliga forskningen, i synnerhet historieforskningen. Sedan 1970-talet har släktforskningen emellertid alldeles tydligt varit en självständig aktivitet, som för det mesta har utövats för andra ändamål än att ta fram material för historieforskningen.

Inom släktforskningen ska man dokumentera källorna, dvs. så detaljerat som möjligt uppge i vilka handlingar man har hittat uppgifterna om släktrelationer och personuppgifterna. Då antecknas åtminstone källserien och handlingen samt dess arkivsignum och sidnummer.

Också när det gäller minnen som förmedlats via muntlig tradition ska källuppgifterna antecknas. Syftet med dokumenteringen av källorna är att ge andra släktforskare möjlighet att studera källan och bedöma om uppgifterna är korrekta.

Vid källkritiken bedömer man om källan är användbar, dvs. hur tillförlitliga och felfria uppgifterna i källan är. Man fokuserar bland annat på om uppgifterna är ursprungliga. Vid släktforskning strävar man alltid efter att använda originalkällor, och om man använder andrahandskällor försöker man kontrollera uppgifterna med hjälp av källhänvisningarna. Om källhänvisningar saknas, bör man förhålla sig skeptisk till materialet.

Då utredningen av släktrelationer kombineras med personhistorisk forskning kallas det för släkt- och personhistoria. Då försöker man få fram så mycket personhistorisk information som möjligt om släktens medlemmar eller sina förfäder och skriva minibiografier. I omfattande släktforskningsmaterial är det vanligen frågan om kortfattade biografier i matrikelformat. I mindre omfattande släktforskningsmaterial kan de biografiska uppgifterna vara mycket detaljerade.

Släkt- och personhistorisk forskning kan utvidgas till vetenskaplig forskning, när materialet kopplas till en historisk kontext och nya forskningsrön uppnås. Släktforskningen kan vara vetenskaplig forskning till exempel då släktmaterialet analyseras med mikrohistoriska metoder.

2.2 Släktforskarens rättigheter

Ansvarsfull släktforskning innebär att släktforskarna vet med stöd av vilka lagstadgade rättigheter de kan bedriva släktforskning. Ansvarsfullhet är också att känna till sina egna lagstadgade rättigheter i kontakten med myndigheterna samt vid användning av material som omfattas av upphovsrätten.

2.2.1 Rätt att bedriva forskning

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och Finlands grundlag garanterar var och en så kallade kulturella rättigheter. Med det avses rätten till grundläggande utbildning, vidareutbildning och fortbildning samt frihet för vetenskapen, konsten och den högsta utbildningen.

I grundlagen fastställs också att det allmänna ska säkerställa lika möjligheter för var och en att utveckla sig själv. Med det avses bland annat individens rätt att skaffa information och att bedriva vetenskaplig och konstnärlig verksamhet.

De kulturella rättigheter som fastställs i grundlagen ger medborgarna rätt att själva bestämma vilket slags informationssöknings-, utrednings- och forskningsarbete de vill ägna sig åt. Denna rätt är särskilt stark när det gäller vetenskaplig forskning.

Med stöd av grundlagen har släktforskarna rätt att bedriva släktforskning på det sätt som preciseras noggrannare i lagstiftningen. Släktforskning är ett godtagbart ändamål med att insamla och lagra personuppgifter om avlidna och levande personer. Det fastställs i synnerhet i den allmänna dataskyddsförordningen.

Släktforskare kan om de så vill bedriva forskning enbart inom sitt eget hushåll. Släktforskare har också rätt att bedriva sådan historisk och vetenskaplig forskning som avses i den allmänna dataskyddsförordningen och som inbegriper förväntningar om ökad kunskap i samhället. Dataskyddsförordningen har en ganska vid syn på vad vetenskaplig forskning är.

I lagstiftningen framläggs ingen definition av vetenskaplig forskning. I den allmänna dataskyddsförordningen kan man ändå notera följande kriterier för vetenskaplig forskning: att behandlingen bygger på en ändamålsenlig forskningsplan, att det finns en ansvarsperson eller ansvarig grupp för studien och att personuppgifterna används och överläts endast för historisk och vetenskaplig forskning.

Grundlagen garanterar släktforskarna rätt att publicera sina forskningsresultat eller göra dem tillgängliga för andra på annat sätt. När detta gäller personuppgifter om levande personer, måste släktforskaren avväga mellan två grundläggande rättigheter: sin egen yttrandefrihet och forskningsobjektens rätt till personuppgiftsskydd. Föreskrifterna i den allmänna dataskyddsförordningen ger vägledning för ett ansvarsfullt avvägande.

2.2.2. Rätt att forska och insamla uppgifter ur material i allmänna arkiv

Enligt Finlands grundlag är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Myndigheternas handlingar och personregister bevaras både i allmänna arkiv och i respektive myndighets eget arkiv.

Till Riksarkivets uppgifter hör bland annat att främja tillgängligheten till och användningen av varaktigt förvarade handlingar och uppgifter i dem. Den evangelisk-lutherska kyrkans arkiv omfattas av kyrkolagen även då de förvaras vid Riksarkivets enheter.

Enligt arkivlagen (831/1994) ska Riksarkivet meddela ett avgörande som gäller en begäran om utlämnande av en handling som bevaras varaktigt hos Riksarkivet senast inom en månad. Tidsfristen är två månader, om någon orsak föranleder att det krävs specialåtgärder eller en större arbetsmängd än normalt för att behandla och avgöra ärendet. Det gäller till exempel om man begär ett stort antal handlingar eller om dessa innehåller sekretessbelagda delar. Riksarkivet har också rätt att ge information ur en myndighetshandling digitalt oberoende av i vilket format den har begärts.

Släktforskarna har rätt att forska i material vid allmänna arkiv samt insamla och registrera personuppgifter ur dessa i enlighet med bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (offentlighetslagen, 621/1999).

2.2.3 Rätt att få information ur en myndighetshandling

Finlands grundlag ger var och en rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Tillgången till information får inte begränsas utan saklig och laga grund och inte mer än vad som är nödvändigt för det intresse som ska skyddas.

Offentligheten, sekretessen och överlämningen av uppgifter ur myndighetshandlingar regleras i offentlighetslagen, som är förpliktande i synnerhet för statliga och kommunala myndigheter. I kyrkolagen (1054/1993) regleras offentligheten och sekretessen för den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkböcker och i befolkningsdatalagen (lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, 2009/661) för befolkningsdatasystemets del.

Handlingarnas offentlighet kan begränsas endast om sekretessen fastställs i lag eller det enligt lag är möjligt att sekretessbelägga vissa uppgifter. Sekretessen kan frångås, men oftast är det möjligt endast när myndigheten bedömer att överlämnandet av uppgifterna inte medför någon skada eller risk.

Absolut sekretess gäller till exempel för uppgifter om privatlivet samt om hälsotillstånd och hälso- och socialvårdstjänster. I fråga om denna sekretess har myndigheten ingen prövningsrätt.

Myndighetshandlingar är i regel sekretessbelagda 25 år. För att skydda privatlivet är sekretesstiden 50 år från att den person som uppgifterna gäller har avlidit. En myndighet kan alltså överlämna känsliga uppgifter till släktforskare först när det har gått 50 år sedan personen dog. Om det inte finns information om när personen har avlidit är sekretesstiden 100 år från den senaste anteckningen i handlingen.

Det är detta som ligger bakom sekretesstiden för bland annat kommunionsböckerna, som hör till kyrkböckerna. I kommunionsböckerna finns många personer vars dödsdatum man inte kan veta, så de

blir offentliga när det har gått 100 år sedan utgången av det sista året av den period som kommunieboken gäller.

En myndighet får ge ut kopior eller utskrifter av både offentliga och sekretessbelagda personuppgifter ur sitt personregister endast när den som tar emot uppgifterna har laglig rätt att lagra och behandla sådana personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen. Det gäller även sekretessbelagda handlingar. Den som begär uppgifter ska ge myndigheten en utredning om den rättsliga grunden för och ändamålet med behandlingen av personuppgifter.

Ur befolkningsdatasystemet får personuppgifter om en levande person inte ges ut för släktforskning, om personen har förbjudits det.

En myndighets personregister kan vara digitalt eller analogt. Dessutom finns det myndighetsregister som består material som behandlats både automatiskt och manuellt. De som är viktigast för släktforskningen är kyrkböckerna och befolkningsdatasystemet.

Till kyrkböckerna hör kyrkböckerna i pappersformat och familjekorten samt medlemsregistersystemet Kirjuri. Till befolkningsdatasystemet hör det nationella datasystemet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt de civilregister och medlemsförteckningar för registrerade religiösa samfund som fördes före 1971.

Myndigheter får ge ut en uppgift ur en sekretessbelagd handling, om det särskilt föreskrivs i offentlighetslagen eller någon annan lag. Det gäller exempelvis situationer där bara en del av handlingen är sekretessbelagd. Då ska uppgiften ges ur handlingens offentliga del.

Enligt befolkningsdatalagen ska den evangelisk-lutherska kyrkans och det ortodoxa kyrkosamfundets myndigheter på begäran ge intyg och andra motsvarande enstaka skriftliga utredningar på basis av de kyrkliga befolkningsregister med tillhörande handlingar som de förfogar över och som fördes före år 2000.

Den som vill ha uppgifter ur en myndighets handling eller personregister ska tillstå myndigheten en begäran om uppgifter. När myndigheten svarar på en begäran om uppgifter ska den följa offentlighetslagen och förvaltningslagen, som bland annat förpliktar myndigheten att besvara begäran om uppgifter i enlighet med principerna för god förvaltning.

Begäran om uppgifter kan vara skriftlig eller muntlig och fritt formulerad. Av praktiska skäl vill myndigheterna ofta att begäran ska vara skriftlig, men enligt avgöranden från de högsta laglighetsövervakarna är det inte en absolut förutsättning för att myndigheten ska besvara begäran. Också en begäran om uppgifter som skickats per e-post ska besvaras.

Enligt befolkningsdatalagen ska en begäran om uppgifter ur befolkningsdatasystemet göras skriftligen eller på något annat tryggt och tillförlitligt sätt, om det är fråga om utfärdande av intyg, utdrag eller kopior som gäller uppgifter i befolkningsdatasystemet. Samma bestämmelser kan tillämpas på kyrkböcker.

Begäran om uppgifter kan gälla en särskild handling eller ett personregister eller enskilda uppgifter i dessa. Av begäran ska framgå vad eller vilken uppgift begäran gäller. Myndigheten är skyldig att be om tilläggsuppgifter om begäran om uppgifter inte innehåller tillräcklig information för att den ska kunna besvaras och vid behov hjälpa kunden att specificera vilken handling hen önskar ta del av.

Arbetet med att besvara begäran om uppgifter får inte medföra oskälig olägenhet för myndigheten. Olägenheten ska vara verklig och väsentlig. Den här bestämmelsen ger inte myndigheten rätt att överskrida offentlighetslagens tidsfrist för besvarande av begäran om uppgifter.

Om arbetet med att besvara en begäran om uppgifter medför oskälig olägenhet för tjänsteverksamheten, kan uppgifterna lämnas ut på något annat sätt än det begärda, till exempel genom att ge kunden möjlighet att ta del av handlingarna själv. Enligt ett beslut från högsta förvaltningsdomstolen 2010 är det ändå inte lagligt enligt befolkningsdatalagen att studera kyrkböcker som är 100 år eller yngre på egen hand.

Om myndigheten vägrar lämna ut de uppgifter som begärs, ska den ge kunden ett skriftligt beslut som kan överklagas. Ett beslut ska ges också då myndigheten inte lämnar ut uppgifterna i det format som kunden har begärt.

2.2.4 Rätt att få lagenlig betjäning av myndigheterna

Enligt grundlagen är alla lika inför lagen och ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av någon orsak som gäller hans eller hennes person. På grund av den här bestämmelsen får myndigheterna inte erbjuda samma tjänster separat för olika persongrupper.

Både offentlighetslagen och förvaltningslagen förutsätter att myndigheterna bemöter alla som begär uppgifter jämlikt. Till god förvaltning hör också att myndighetens åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte.

Enligt offentlighetslagen och förvaltningslagen ska myndigheten behandla begäran om uppgifter utan ogrundat dröjsmål. Uppgifter ur en offentlig handling ska ges så fort som möjligt efter att myndigheten har mottagit begäran om uppgifter. Om den som begär uppgifter vill få en offentlig uppgift ur en handling muntligt eller för påseende och kopiering, ska uppgiften ges på det begärda sättet.

Myndigheten ska alltid grundrättighetsenligt besvara begäran om uppgifter utan dröjsmål oberoende av om och när uppgiften kan lämnas ut. När det gäller skriftliga svar har tre dagar ansetts vara utan dröjsmål och två veckor maximal tid. Om myndigheten inte kan besvara begäran om uppgifter omedelbart till exempel på grund av dess omfattning och den arbetsmängd som krävs för svaret, ska kunden ändå utan dröjsmål meddelas om tidtabellen.

Den absoluta tidsfrist som anges i lagen är en månad. Myndigheten kan tillämpa den om antalet handlingar som begärs är stort eller om de innehåller sekretessbelagda delar eller om det krävs ovanligt mycket arbete för att besvara begäran om uppgifter. Utöver den maximala tidsfristen på en månad innehåller lagstiftningen inte några andra möjligheter att fördröja svaret på en begäran om uppgifter.

Släktforskarna har i enlighet med grundlagen rätt att bli bemötta jämlikt av myndigheterna. När släktforskaren anger i begäran om uppgifter att ändamålet är släktforskning, får det inte leda till exempelvis att myndigheten diskriminerar släktforskaren genom att behandla den här begäran om uppgifter inom en avsevärt längre behandlingstid än andra begäranden.

Vissa myndigheter har förklarat dröjsmålet med den bestämmelse i förvaltningslagen enligt vilken behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ska ordnas så att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat.

Med den motiveringen har de ansett att en svarstid på upp till tre månader är rimlig för en begäran om uppgifter för släktforskningssyften. Hos de kyrkliga befolkningsregistermyndigheterna är det vanligt med ännu längre behandlingstider för begäranden om uppgifter, men det är olagligt.

Utan ett beslut om begäran om uppgifter kan kunden inte överklaga den lagstridiga behandlingstiden. Då blir kundens enda rättsskyddsmetod att anföra klagomål om myndigheten. Om kunden inte får något svar på sin begäran om uppgifter inom en månad, kan hen överväga att anföra klagomål till statsrådets justitiekansler eller riksdagens justitieombudsman.

När det gäller den evangelisk-lutherska kyrkans befolkningsregistermyndigheter (kyrkoherdarna och centralregistrens direktörer) ska klagomålet riktas till ifrågavarande domkapitel.

2.2.5 Rätt att kopiera och citera material som omfattas av upphovsrätten

Ett stort undantag till upphovsrättsinnehavarens ensamrätt, som regleras i upphovsrättslagen, är att verk kan användas fritt inom den privata sfären. Släktforskare har rätt att exempelvis ta en kopia av en bok för privat bruk och sända ett fotografi som någon annan har tagit till ett fåtal personer.

Också tidningsartiklar får kopieras för eget bruk, men de får inte publiceras exempelvis i en släktbok utan upphovsrättsinnehavarens tillstånd. Kopiering för privat bruk gäller inte databaser eller opublicerade verk.

Man får fritt använda material som inte är upphovsrättsskyddat, det vill säga verk som skapats av myndigheterna, såsom lagar och förordningar samt tryckta myndighetsbeslut.

Ett annat viktigt undantag till upphovsrättsinnehavarens ensamrätt att besluta om användningen av sina verk är citaträtten. Ett citat är vanligen ett ordagrant direkt citat av ett tidigare publicerat verk, men som citat räknas också referat av en text.

Citaträtten gäller alla typer av verk oberoende av om de är i digitalt eller analogt format. Citaträtten gäller ändå endast publicerade verk. För att citera opublicerade verk måste man begära tillstånd av upphovsrättsinnehavaren.

Exempelvis manuskriptet till en opublicerad bok eller artikel, brev eller dagböcker får inte citeras i en släktbok utan tillstånd av upphovsmannen eller rättsinnehavaren. Upphovsrättsinnehavaren är den person som har skapat verket, och inte den som innehar verket.

Inte heller intervjuer som gjorts för en släktbok (inspelade eller littererade) får citeras utan talarens tillstånd. Uppgifterna i alla ovannämnda opublicerade verk får ändå användas i ett nytt verk, för upphovsrätten skyddar bara verkets format, inte dess faktainnehåll.

Citaträtten bör användas i enlighet med god sed, vilket innebär att upphovsmannens namn och källan ska uppges. Vad som är god sed avgörs av praxisen inom respektive bransch. De bästa anvisningarna för källhänvisningar inom släktforskningen finns i skrivanvisningarna för *Tidskriften Genos* på Genealogiska Samfundets webbplats. Också när man publicerar fotografier ska man uppges upphovsmannen och källan.

Enligt upphovsrättslagen får citat göras i den omfattning som motiveras av ändamålet. Lagen fastställer inte hur långt det citerade textavsnittet får vara, så det gör avgöras från fall till fall. Exempelvis vetenskapssamfundets interna regler för vetenskapliga publikationer och god forskningssed ger inga direkta anvisningar om hur citaträtten kan utnyttjas.

Upphovsrättsinnehavaren kan lägga ut eget upphovsrättsskyddat text-, bild-, ljud- och videomaterial i datanät där det är tillgängligt för andra och på förhand specificera på vilka villkor det får användas. Den här användarrätten kallas för öppna Creative Commons-licenser. Den som använder CC-licensierat material förbinder sig att följa användningsvillkoren.

De viktigaste CC-licenstyperna och deras egenskaper:

- PD (Public domain): Upphovsrätten har löpt ut eller verket har inte alls varit skyddat. Verket får användas fritt för alla ändamål, även kommersiella. Upphovsmannen eller källan behöver inte nämnas.
- CC0 (CC0 1.0 Global): Upphovsrätten gäller, men upphovsrättsinnehavaren har avstått från den. Verket får användas fritt för alla ändamål. Upphovsmannen eller källan behöver inte nämnas.
- CC BY 4.0 (Erkännande 4.0 Internationell): Upphovsrätten gäller. Verket får användas för alla ändamål. Upphovsmannen eller källan ska alltid nämnas.
- CC BY-NC (Erkännande, icke-kommersiell): Upphovsrätten gäller. Verket kan användas för alla icke-kommersiella ändamål. Med kommersiell avses all verksamhet i syfte att tjäna pengar. Upphovsmannen eller källan ska alltid nämnas.
- CC BY-ND (Erkännande, inga bearbetningar): Upphovsrätten gäller. Verket får användas för alla ändamål, men det får inte bearbetas till exempel genom avgränsningar eller färgändringar. Upphovsmannen eller källan ska alltid nämnas.
- CC BY-SA (Erkännande, dela lika): Upphovsrätten gäller. Verket får användas för alla ändamål. Ett nytt verk får delas med samma licens eller en annan licens med motsvarande villkor, vilket i praktiken påverkar exempelvis möjligheten att utnyttja verket kommersiellt. Upphovsmannen eller källan ska alltid nämnas.

Den som beviljar licensen kan kombinera licensvillkoren fritt enligt sina egna behov. Exempelvis licensen CC BY-NC-SA innebär att verket får användas för icke-kommersiella ändamål, att upphovsmannen eller källan ska nämnas och att ett nytt verk ska delas med samma licens. CC BY-NC-ND innebär i sin tur att verket får användas för icke-kommersiella ändamål, att upphovsmannen eller källan ska nämnas och att inga ändringar får göras i originalverket.

2.3 Släktforskarens skyldigheter

2.3.1 Skyldighet att skydda forskningsobjektens privatliv och personuppgifter

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och Finlands grundlag skyddar vars och ens privatliv. Personuppgiftsskyddet regleras i en separat lag, vilket förstärker skyddet för privatlivet. I grundlagen ingår det i samma paragraf som heder och hemfrid, vilket visar vilken viktig grundläggande rättighet det är frågan om. Individen har rätt att leva sitt eget liv utan att myndigheterna eller andra utomstående ingriper utan orsak.

I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska personuppgifter behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Var och en har rätt att få tillgång till insamlade uppgifter som rör honom eller henne och att få rättelse av dem.

Grundlagens paragraf om personuppgiftsskydd visar att det finns ett behov att med hjälp av lagstiftning säkerställa rättsskyddet och skyddet för privatlivet vid behandling och användning av personuppgifter. Dataskyddet är en grundläggande rättighet, vars detaljer kan regleras i lag. Den lag där detta görs är EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Släktforskarna har en lagstadgad skyldighet att skydda de levande forskningsobjektens privatliv och personuppgifter. Att inkludera levande personer i sin släktforskning och behandla deras personuppgifter är en grundläggande rättighet som släktforskarna måste balansera med en annan grundläggande rättighet, dataskyddet. Utan skyldigheten att skydda forskningsobjektens personuppgifter har släktforskarna inte rätt att behandla personuppgifter om levande personer. Den allmänna dataskyddsförordningen ger vägledning om hur de här två grundläggande rättigheterna kan balanseras så att ingens grundlagsenliga rättigheter kränks.

En ansvarsfull släktforskare bör efter bästa förmåga värna om dataskyddet för levande personer i alla släktforskningssituationer.

2.3.2 Skyldighet att respektera andras rätt att besluta om användningen av sina verk

Enligt upphovsrättslagen (607/2015) har den som har skapat ett verk upphovsrätt till verket. Ett verk är ett egenartat resultat av självständigt skapande, det vill säga det överskrider verkströskeln. Att ett verk är egenartat innebär att ingen annan än upphovsmannen kan antas nå samma slutresultat, om någon annan självständigt försöker skapa något motsvarande.

Kravet på att verket ska vara egenartat gäller dess uttrycksform, men inte dess idé, ämne eller faktainnehåll. Framställningstiden eller verkets kvalitet räcker inte till för att skydda verket. Med stöd av upphovsrättslagen kan man inte förhindra någon annan att skapa ett eget verk på samma tema, ämne, idé, princip eller kunskap, om det sker självständigt och inte är en kopia av ett tidigare verk.

Upphovsrätten ger upphovsmannen uteslutande rätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för allmänheten. Ett exemplar framställs när verket fästs vid något underlag varifrån det kan återges (till exempel att trycka en bok). Verket blir skyddat enligt upphovsrättslagen när det publiceras.

Upphovsrätten gäller 70 år efter utgången av upphovsmannens dödsår. Eftersom skyddstiden är så lång innebär det att rättsinnehavarna har rätt att besluta om verket efter upphovsmannens död. Skyddstiden för ett publicerat verk av en okänd upphovsman är 70 år från utgivningsåret och för ett icke-publicerat verk 70 år från det år då verket skapades.

Exempelvis för en intervju där man spelar in minnen kan varje person som framträder i en upptagning och dess skriftliga litterering anses få 70 års upphovsrätt till sitt eget tal. Den som spelar in intervjun får en 50 års skyddstid för upptagningen.

Om någon publicerar ett sådant tidigare icke-publicerat verk, vars skyddstid redan har löpt ut, gäller en 25 års skyddstid.

En fotograf har upphovsrätt till ett fotografi som utgör ett självständigt och egenartat verk. Dess skyddstid är 70 år från fotografens död. Om fotografiet inte överskrider verkströskeln har fotografen fotografirätt, det vill säga rätt att framställa exemplar av det och göra det tillgängligt för allmänheten i 50 år från det år då fotografiet framställdes. När man bedömer upphovsrätten till ett fotografi bör man beakta att verkströskeln är hög.

Den som har framställt en katalog eller databas har uteslutande rätt att förfoga över arbetets hela innehåll i 15 års tid från det år då arbetet blev färdigt eller första gången gjordes tillgängligt för allmänheten. Katalogskyddet ger så kallade närstående rättigheter till exempel för kataloger och tabeller där ett stort antal uppgifter har sammanställts.

Databasskyddet ger i sin tur specialskydd för databaser. Förutsättningen för att få skydd är att det har krävts väsentliga mentala, tekniska eller ekonomiska resurser för att insamla uppgifterna och sammanställa databasen.

Katalog- och databasskyddet gäller i första hand framställarens investeringar, dvs. den möda, den yrkeskompetens och det kapital som har krävts för att sammanställa produkten. Rättsinnehavaren är den som bär det funktionella och ekonomiska ansvaret för sammanställningen. För att helt eller delvis kopiera en katalog eller databas krävs rättsinnehavarens tillstånd.

Alltid när en databas kompletteras med en ny uppdatering, som kvalitativt och kvantitativt är en väsentlig investering, börjar skyddstiden för hela databasen på nytt. Uppgifterna i en katalog eller databas åtnjuter inte upphovsrättsskydd, så de får utnyttjas vid släktforskning.

År 2002 gav upphovsrättsrådet vid Undervisnings- och kulturministeriet ett utlåtande, enligt vilket släkttavlorna i en släktbok utgör en katalog och åtnjuter endast 15 års katalogskydd. De övriga delarna av en släktbok ansågs åtnjuta fullt upphovsrättsligt skydd.

Släktforskarna har en lagstadgad skyldighet att visa respekt för andra personers rätt att besluta om användningen av sina verk i enlighet med upphovsrättslagen. Det gäller i synnerhet katalogskyddet för släkttavlorna i släktböcker. Material som presenteras i form av släkttavlor i släktböcker får exempelvis inte matas in i en släktträdstjänst innan det har gått 15 år sedan boken publicerades.

En ansvarsfull släktforskare visar respekt för andras upphovsrätt och använder upphovsrättsskyddat material på de sätt som föreskrivs i lagstiftningen.

2.3.3 Skyldighet att skydda personuppgifter om personer som nyligen har avlidit

Grundlagen tryggar människovärdets okränkbarhet. Den här bestämmelsen kan i viss mån anses gälla även skyddet för privatlivet för avlidna personer. Det gäller i synnerhet behandlingen av avlidna personers personuppgifter, vilken begränsas av sekretessbestämmelserna och sekretessstiderna i offentlighetslagen samt av strafflagens bestämmelse om avlidna personers ära.

Ur en myndighets handlingar eller personregister kan känsliga uppgifter om avlidna personer överlämnas först när det har gått 50 år sedan personen avled. Det är förbjudet att framföra en osann uppgift eller antydning om en avliden person så att gärningen är ägnad att orsaka lidande för en person som den avlidna stod särskilt nära.

I lagstiftningen behandlas den avlidnas privatliv dels med tanke på personens eget rykte, dels med tanke på de närståendes lidande. I vardera fallet minskar behovet av skydd ju längre tid som har förflutit och ju mer neutrala personuppgifter behandlingen gäller.

Släktforskare har en moralisk skyldighet att skydda personuppgifter om personer som nyligen har avlidit. Vid behandlingen av känsliga personuppgifter om nyligen avlidna personer bör man tillämpa minst den 50 år långa sekretessstid som föreskrivs i offentlighetslagen och uppgifterna bör inte publiceras utan samråd med de anhöriga.

En ansvarsfull släktforskare respekterar också skyddet för privatlivet för avlidna personer.

2.3.4 Skyldighet att sprida korrekt information

I dagens läge förstår var och en att man måste förhålla sig skeptisk till de enorma mängder information som förekommer i datanäten. I många fall är det svårt att veta vad som är sant, det vill säga om det är frågan om forskningsresultat eller personliga åsikter. Att uppges falsk information är kriminellt främst vid kontakt med myndigheter och domstolar.

Att sprida falsk eller inexakt information i sociala medier och på andra liknande plattformar är inte straffbart. Opinionsnämnden för massmedier har gett ut journalistregler, som är till för självreglering inom branschen och gäller redaktionellt innehåll.

Släktforskning handlar i regel om att insamla, registrera och sprida uppgifter vars riktighet har kontrollerats och vars källa uppges. Övriga släktforskningsuppgifter bör betraktas med stor försiktighet och man bör alltid försöka kontrollera uppgifternas riktighet i originalkällorna innan man inför dem i sitt eget släktforskningsregister och i synnerhet innan man sprider dem vidare.

Släktforskarna har en moralisk skyldighet att sprida endast korrekta uppgifter som bygger på högklassigt forskningsarbete och vars källor uppges. Osäkra uppgifter och slutsatser ska alltid föras med adekvata noteringar. Släktforskarna bör känna sitt ansvar också när de delar med sig av uppgifter som de har fått av andra.

Släktforskarna har också en moralisk skyldighet att på alla sätt värna om släktforskningens goda rykte och låta bli att dela med sig av osäkra uppgifter. Om man sprider felaktiga släktforskningsuppgifter försvagas släktforskarnas trovärdighet, vilket inverkar negativt på forskningsobjektens och hela samhällets positiva inställning till släktforskning.

En ansvarsfull släktforskare kontrollerar att uppgifterna är korrekta, sprider endast korrekta uppgifter och värnar om släktforskningens trovärdighet.

3. Personuppgifter och behandlingen av dem

I det här kapitlet går vi igenom hur personuppgift och behandling av personuppgifter definieras i den allmänna dataskyddsförordningen och hur detta påverkar behandlingen av personuppgifter inom släktforskningen.

3.1 Personuppgift

I den allmänna dataskyddsförordningen avser personuppgift en uppgift med vilken en levande person direkt eller indirekt kan identifieras. Indirekt identifiering kan ske till exempel genom att kombinera någon enskild uppgift med en annan uppgift som möjliggör identifieringen. Sådana personuppgifter är identifierare (namn, identifikationsnummer, lokaliseringssuppgifter eller onlineidentifikatorer) eller faktorer som är specifika för den fysiska personen (fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala faktorer).

En personuppgift kan i praktiken vara vilken uppgift som helst, med hjälp av vilken en levande person kan identifieras på något sätt. Det är uttryckligen möjligheten att identifiera personen som är det avgörande kriteriet för dataskyddsförordningens definition av personuppgift. I vissa situationer kan därför även en personuppgift om en avliden person, exempelvis en ärftlig sjukdom eller annan genetisk egenskap utgöra en personuppgift om en levande person. Anonymiserade uppgifter om personer är inte personuppgifter.

De allmänna dataskyddsprinciperna ställer upp kvalitets- och kvantitetskriterier för personuppgifter. Personuppgifter ska vara nödvändiga för det ändamål som de insamlas för och ändamålet ska vara fastställt och planerat på förhand. Den personuppgiftsansvariga får inte samla in sådana uppgifter som den inte har angett i sin plan. Också ändamålet måste vara lagligt, det vill säga det måste finnas en rättslig grund för det i förordningen. Personuppgifterna ska vara korrekta och gå att uppdatera vid behov. Dessa kriterier gäller inte släktforskare som omfattas av hushållsundantaget.

För att kunna få uppgifter för släktforskning ur en myndighets register, till exempel i form av kopior eller utdrag, ska släktforskaren enligt offentlighetslagen ha rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. Inte ens offentliga personuppgifter får lämnas ut ur ett register, om inte myndigheten har kontrollerat att personen har laglig rätt att behandla dem.

Kyrkböckerna och befolkningsdatasystemet är typiska myndighetsregister ur vilka släktforskarna samlar in personuppgifter. En släktforskare som omfattas av hushållsundantaget kan få personuppgifter ur en myndighets register utan att beskriva behandlingsrätten för myndigheten. I övriga fall ska släktforskaren bevisa sin rätt att registrera och använda personuppgifter med hjälp av en dataskyddsbeskrivning. Det kan ändå rekommenderas att alla släktforskare som uträttar ärenden hos befolkningsregistermyndigheterna gör upp en dataskyddsbeskrivning och använder den alltid när de beställer personuppgifter om levande personer.

Utöver material som bildats via myndighetsverksamhet omfattar släktforskarnas källor även privat material, såsom brev, dagböcker och muntlig tradition som lagrats på något sätt. I regel tillämpas den allmänna dataskyddsförordningen även på personuppgifter om levande personer i den här typen av material. I synnerhet bör man ändå tänka på att de är icke-publicerade upphovsrättsskyddade verk som inte får citeras utan rättsinnehavarens tillstånd.

Den allmänna dataskyddsförordningen preciserar alltså inte exakt vilka uppgifter släktforskare på laglig grund får samla in om levande personer. Bedömningen av detta inleds alltid vid ändamålet med behandlingen, vilket innebär att släktforskaren eller släktföreningen ska bedöma sin behandling helt och hållet utifrån sitt eget ändamål och sitt släktforskningsregister.

Det innebär att släktforskare inte får samla in sådana personuppgifter om levande personer som andra har gjort allmänt tillgängliga i till exempel släktböcker, dagstidningar eller släktträdstjänster utan att först bedöma om insamlingen är laglig för hens eget ändamål och utreda vilka skyldigheter det medför om dessa uppgifter lagras i hens eget släktforskningsregister.

Bedömningen av om det är lagligt att samla in personuppgifterna upphör först när den personuppgiftsansvariga beroende på situation antingen har begärt den registrerades samtycke för behandlingen eller fullgjort sin informationsskyldighet. Om släktforskaren underlåter att vidta dessa åtgärder eller om personerna inte ger sitt samtycke, måste uppgifterna om dessa personer anonymiseras.

Allmänt taget kan man säga att de personuppgifter om levande personer som på laglig grund kan insamlas vid släktforskning omfattar alla släkt- och personhistoriska uppgifter förutom känsliga uppgifter.

3.1.1 Fotografi som personuppgift

Huvudregeln vid fotografering är att det är tillåtet att fotografera utan tillstånd på allmän plats, men att fotografering inom den privata sfären alltid kräver tillstånd av dem som fotograferas. Huvudregeln vid publicering av fotografier är yttrandefriheten, som kan begränsas endast genom lag och endast av nödvändiga skäl. Fotografen och den som fotograferas kan med stöd av sina rättigheter begränsa publiceringen av ett fotografi. Hushållsundantaget gäller inte, om fotografierna på något sätt görs allmänt tillgängliga.

Om ett fotografi innehåller identifierbara personer, ska fotografen beakta skyddet för privatlivet och personuppgiftsskyddet. Ett fotografi är en personuppgift om personen på bilden och omfattas av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Att publicera ett fotografi som tagits på allmän plats kan kränka personens heder, privatliv eller rätt till sin egen bild. Gränsen för vad som är tillåtet att publicera avgörs i sista hand av strafflagen.

3.1.2 Känsliga personuppgifter

Enligt den allmänna dataskyddsförordningen är känsliga personuppgifter så kallade särskilda kategorier av personuppgifter, personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelse samt personbeteckningen. Det är i regel förbjudet att behandla sådana uppgifter om levande personer.

Särskilda kategorier av personuppgifter är följande:

- ras eller etniskt ursprung
- politiska åsikter
- religiös eller filosofisk övertygelse
- medlemskap i fackförening
- behandling av genetiska eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person
- uppgifter om hälsa
- uppgifter om en fysisk persons sexualliv och sexuella läggning.

Uppgifter som hör till dessa särskilda kategorier av personuppgifter får behandlas, om den registrerade uttryckligen har lämnat sitt samtycke till behandlingen eller själv på ett tydligt sätt har offentliggjort dem.

Även om den allmänna dataskyddsförordningen inte tillämpas på sådan släktforskning som görs enbart inom det egna hushållet, bör släktforskaren även då beakta förbudet mot att behandla känsliga uppgifter.

Vid släktforskning behandlas ofta sådana personuppgifter som inte kategoriseras som känsliga i den allmänna dataskyddsförordningen, men som personerna själva kan uppleva som problematiska om de görs allmänt tillgängliga till exempel i en släktbok. Det är då vanligen frågan om adoption, utomäktenskapliga barn, erkännande av faderskap eller till och med skilsmässa. Det är tillrådligt att släktforskaren i sådana situationer diskuterar med den berörda personen och kommer överens om hur uppgifterna ska behandlas.

Släktforskare bör vara försiktiga med känsliga personuppgifter om nyligen avlidna personer när de gör sin släktforskning allmänt tillgänglig. Man bör i vilket fall om helst tillämpa den skyddstid på 50 år efter personens död som föreskrivs i offentlighetslagen och bedöma när det finns skäl att diskutera behandlingen med de anhöriga.

3.1.1 Personuppgiftsskyddet i strafflagen

När man publicerar personuppgifter till exempel i en släktbok eller i sociala medier bör man vara särskilt noggrann med att uppgifterna är korrekta och framställs på rätt sätt. En släktforskare eller släktförening kan göra sig skyldig till ärekränkning, om den framför en osann uppgift eller antydning om någon så att gärningen är ägnad att orsaka skada eller lidande för den kränkta eller utsätta hen för missaktning eller på något annat sätt förnedrar någon. Vid ärekränkning är det i första hand frågan om att sprida osanna uppgifter.

En släktforskare eller släktförening kan göra sig skyldig till ärekränkning också om den framför en osann uppgift eller antydning om en avlidna person så att gärningen är ägnad att orsaka lidande för en person som den avlidna stod särskilt nära. Det är främst den avlidnas närmast anhöriga som har rätt att kräva straff.

Släktforskare och släktföreningar bör överväga framställningen särskilt noggrant, då personuppgifter om levande personer görs allmänt tillgängliga. Man får inte göra sig skyldig till spridande av information som kränker privatlivet. Det är frågan om korrekt information om privatlivet, men man kan göra sig skyldig till brott genom att göra informationen allmänt tillgänglig på ett sätt som orsakar lidande för den person som uppgifterna gäller. Detta bör beaktas också vid publicering av fotografier.

3.2 Behandling

Till behandling av personuppgifter hör alla åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter. Dataskyddsförordningens förteckning över behandlingsåtgärder omfattar personuppgifternas hela livscykel: insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning, ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering och förstöring.

Behandlingen kan utföras delvis eller helt automatiserat eller gälla personuppgifter i manuellt format. Uppsättningar av personuppgifter, som de kallas i dataskyddsförordningen, är vanligen register i databasformat varifrån uppgifterna på vissa grunder kan sökas automatiserat.

Begreppet släktforskningsregister, som används inom släktforskningen, syftar i första hand på vilket personregister som helst i databasformat, där man insamlar och registrerar personuppgifter om levande och avlidna personer för släktforskningsändamål. Den personuppgiftsansvariga kan använda sitt släktforskningsregister på sin dators hårddisk, i en molntjänst, på en extern hårddisk eller via en nättjänst enligt underleveransprincipen (till exempel en släkträdstjänst).

Digitala eller analoga utdrag och utskrifter från släktforskningsregistret, till exempel pdf-filer och pappersutskrifter, är också register enligt den allmänna dataskyddsförordningen, och förordningen ska tillämpas på dem på samma sätt som på databasen. Alla släktforskare och släktföreningar bör vara särskilt noggranna med dataskyddet när det gäller utdrag och utskrifter.

Som personregister räknas också sådana register som består delvis av digitalt material och delvis av analogt material och som har organiserats så att uppgifterna kan sökas med någon typ av system (även manuellt). Släktforskare och släktföreningar kan till exempel ha äldre släktforskningsmaterial i kartotek eller anteckningshäften och nyare material i ett databasprogram. De här släktforskningsmaterialen bildar tillsammans ett personregister.

Som behandling räknas också lagring av personuppgifter om levande personer utan att materialet utökas. Om behandlingen utförs på något annat sätt än med stöd av hushållsundantaget ska den personuppgiftsansvarigas skyldigheter tillämpas också på ett passivt material. Alternativet är att överlämna materialet till arkivering av allmänt intresse eller att förstöra det.

Exempelvis inom ett släktboksprojekt kan man ha ett släktforskningsregister som innehåller personuppgifter om levande personer och som man vill spara inför en framtida kompletterad upplaga, och detta ska då behandlas på samma sätt som ett register där aktiv insamling av uppgifter pågår. När släktboken har getts ut ska man omdefiniera registrets ändamål och den period under vilken personuppgifterna kommer att lagras och göra upp en dataskyddsbeskrivning för registret.

Som behandling räknas även mottagande, organisering, sammanförande och registrering av personuppgifter om levande personer i en släkträdstjänst som fungerar enligt underleveransprincipen. Eftersom en släkträdstjänst inte är personuppgiftsansvarig, utan personuppgiftsbiträde, är det den släktforskare som har öppnat ett kundkonto som är ansvarig inför de registrerade för de åtgärder som vidtas. Det gäller de personuppgifter om levande personer som släktforskaren själv har matat in i släkträdstjänsten och de uppgifter som hen har överfört till sitt eget konto.

Det samma gäller andra digitala publiceringsplattformar, såsom sociala medier. Att publicera personuppgifter om levande personer på till exempel Facebook eller Instagram är behandling av personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen och kontoinnehavaren är då personuppgiftsansvarig.

4. Den registrerades rättigheter

I det här kapitlet går vi igenom den registrerades rättigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen och hur dessa bör beaktas inom släktforskningen.

Med registrerad avses en levande person vars personuppgifter behandlas. En av de mest centrala utgångspunkterna för dataskyddsförordningen är att var och en har rätt att själv bestämma om behandlingen av sina personuppgifter. Släktforskarna bör särskilt beakta detta när personuppgifter om levande personer görs tillgängliga för ett obegränsat antal personer till exempel i en släkträdstjänst eller ett släktboksprojekt.

Det viktigaste undantaget från denna regel inom släktforskningen är det så kallade hushållsundantaget, som i regel innebär att släktforskare som behandlar personuppgifter endast för privata ändamål inte behöver tillämpa dataskyddsförordningen.

Även då en släktforskare behandlar personuppgifter till exempel för litterära ändamål ger dataskyddslagen betydande friheter från de skyldigheter som dataskyddsförordningen ålägger den personuppgiftsansvariga. Trots dessa undantag är det tillrådligt att släktforskare som behandlar personuppgifter om levande personer samarbetar så mycket som möjligt med de registrerade.

4.1 Rätt att få information om behandlingen av personuppgifter

Den registrerade har rätt att på begäran få information av släktföreningen eller släktforskaren om huruvida personuppgifter om hen behandlas i ett släktforskningsregister. Om uppgifter behandlas, har den registrerade rätt att på begäran få en kopia av sina egna personuppgifter.

På kopian ska det också anges varifrån uppgifterna i släktforskningsregistret kommer, om de inte har uppgetts av den registrerade själv. Samtidigt ska den registrerade ges en dataskyddsbeskrivning till exempel genom att meddela adressen till den webbplats där beskrivningen kan läsas.

Den registrerades rätt att få veta varifrån uppgifterna om hen kommer innebär att den som administrerar släktforskningsregistret är skyldig att anteckna i registret alla de källor varifrån uppgifter har hämtats.

Den här rättigheten berör inte släktforskare som behandlar personuppgifter om levande personer med stöd av hushållsundantaget eller till exempel för litterära ändamål.

4.2 Rätt att återkalla sitt samtycke

Den registrerade har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke till behandlingen av personuppgifter. Då ska den personuppgiftsansvariga radera de personuppgifter som behandlats i släktforskningsregistret med stöd av detta samtycke.

Den här rättigheten berör även av släktforskare som omfattas av hushållsundantaget, om de har begärt samtycke för behandling av personuppgifter om levande personer till exempel i en släkträdstjänst.

4.3 Rätt att få personuppgifter rättade eller raderade

Den registrerade har rätt att få felaktiga personuppgifter rättade eller raderade ur släktforskningsregistret.

Även om den här rättigheten inte berör släktforskare som behandlar personuppgifter om levande personer med stöd av hushållsundantaget, ligger det i den personuppgiftsansvarigas intresse och hör till högklassig släktforskning att alltid rätta personuppgifter som visar sig vara felaktiga.

4.4 Rätt att göra invändningar mot behandlingen av personuppgifter

Den registrerade har rätt att förbjuda att personuppgifter om hen själv behandlas, när den rättsliga grunden för behandlingen är utförandet av en uppgift av allmänt intresse för historiska forskningsändamål eller den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse.

Också när den registrerade har återkallat sitt samtycke eller när personuppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de insamlades, har den registrerade rätt att förbjuda behandlingen av sina personuppgifter. Den personuppgiftsansvariga ska anteckna förbudet i sitt släktforskningsregister vid den person som har gett förbudet.

Den här rättigheten berör ändå inte släktforskare som behandlar personuppgifter om levande personer med stöd av hushållsundantaget.

4.5 Rätt att överföra uppgifter till ett annat system

När en personuppgiftsansvarig behandlar personuppgifter med stöd av den registrerades samtycke, har den registrerade rätt att få de personuppgifter om sig själv som hen har tillhandahållit den personuppgiftsansvariga överförda till ett annat system (rätt till dataportabilitet). Det gäller personuppgifter i ett strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format. Den personuppgiftsansvariga ska på begäran av den registrerade överföra uppgifterna till ett annat system, om det är tekniskt möjligt. Den här rätten gäller inte i fråga om en behandling som är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse för historiska forskningsändamål.

Inom släktforskningen gäller rätten att överföra uppgifter om sig själv till ett annat system främst behandlingen av personuppgifter i en släktrådstjänst. Om den registrerade har gett den personuppgiftsansvariga sitt samtycke till att uppgifterna registreras i ett släktforskningsregister i en släktrådstjänst, är den personuppgiftsansvariga skyldig att på begäran överföra dessa uppgifter till en annan tjänst.

4.6 Rätt att lämna in klagomål till en tillsynsmyndighet

Den registrerade har rätt att göra en anmälan till dataombudsmannen om hen anser att behandlingen av personuppgifter bryter mot lagstiftningen.

5. Den personuppgiftsansvarigas skyldigheter

I det här kapitlet går vi igenom den personuppgiftsansvarigas skyldigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen och hur dessa bör beaktas inom släktforskningen.

Den personuppgiftsansvariga är den som bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter och som är ansvarig inför den registrerade för att behandlingen är laglig.

Ett personuppgiftsbiträde är i sin tur en aktör som helt eller delvis har hand om behandlingen av personuppgifter för den personuppgiftsansvarigas räkning. Personuppgiftsbiträdet kan vara en person som arbetar inom organisationen eller en organisation som den personuppgiftsansvariga anlitar för behandlingen. Ett exempel på en sådan underleverantör är en bokföringsbyrå som har hand om släktföreningens bokföring eller en släktträdstjänst som erbjuder vissa behandlingstjänster för de personer som har öppnat ett kundkonto.

Syftet med den personuppgiftsansvarigas skyldigheter är att skydda personuppgifter om levande personer i synnerhet när avsikten är att göra dem tillgängliga för ett obegränsat antal personer. Skyldigheterna gäller i första hand släktföreningar och de släktforskare på vars släktforskningsregister dataskyddsförordningen ska tillämpas. Också släktforskare som omfattas av hushållsundantaget ska vara måna om dataskyddet.

5.1 Skyldighet att följa allmänna dataskyddsprinciper

För att skydda de registrerades privatliv är den personuppgiftsansvariga skyldig att i sin behandling alltid följa de allmänna dataskyddsprinciper som anges i dataskyddsförordningen. De är följande:

5.1.1 Lagenlighet, korrekthet och öppenhet

Behandling av personuppgifter är lagligt endast när någon av grunderna i artikel 6 i dataskyddsförordningen uppfylls. För släktforskningens del gäller det främst följande rättsliga grunder:

- den registrerade har lämnat sitt samtycke till att dennas personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål
- behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvariga
- behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse
- behandlingen är nödvändig för ändamål som rör den personuppgiftsansvarigas berättigade intressen, om inte den registrerades intressen eller grundläggande rättigheter väger tyngre och kräver skydd av personuppgifter, särskilt när den registrerade är ett barn.

Med korrekthet och öppenhet avses att den registrerade ska ha möjlighet att få veta vem som behandlar hans personuppgifter, på vilket sätt och för vilket ändamål, så att hen vid behov kan använda sin rätt att kontrollera uppgifterna på det sätt som anges i dataskyddsförordningen.

5.1.2 Ändamålsbegränsning

Personuppgifter får insamlas endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Om den personuppgiftsansvariga senare vill använda uppgifterna på nytt, ska det nya ändamålet vara förenligt med det ursprungliga. Ändamålsbegränsningen uppfylls när ändamålet med den nya behandlingen är bland annat arkivering av allmänt intresse eller vetenskaplig och historisk forskning.

5.1.3 Uppgiftsminimering

Personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till ändamålet med behandlingen. Ändamålet med insamlingen ska vara fastställt på förhand och det ska finnas ett motiverat behov för insamlingen. Den personuppgiftsansvariga får alltså insamla endast sådana personuppgifter och i den omfattning som verkligen behövs för att uppfylla ändamålet.

5.1.4 Korrekthet

Personuppgifterna ska vara korrekta och ska uppdateras vid behov. Felaktiga personuppgifter ska raderas eller rättas omedelbart

5.1.5 Lagringsminimering

Personuppgifter får förvaras endast så länge som det är nödvändigt för de ändamål för vilka uppgifterna behandlas och personuppgifter som inte behövs ska raderas. Förvaringstiden ska vara så kort som möjligt. Personuppgifter får lagras under längre perioder när ändamålet med behandlingen är bland annat arkivering av allmänt intresse eller vetenskaplig och historisk forskning.

5.1.6 Konfidentialitet och säkerhet

Vid behandlingen av personuppgifter ska man garantera ett tillräckligt dataskydd, dvs. skydda uppgifterna mot obehörig och tillåten behandling samt mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse. Den personuppgiftsansvariga ska se till att systemen ständigt är aktuella och datasäkra samt göra säkerhetskopior. Detta ska ordnas genom tekniska (till exempel lösenord och inloggningsbegränsningar) och organisatoriska skyddsåtgärder (till exempel åtkomst- och visningsbegränsningar).

5.1.7 Ansvarsskyldighet

Den personuppgiftsansvariga är vid behov skyldig att visa att den efterlever de ovannämnda allmänna dataskyddsprinciperna vid behandling av personuppgifter. För att uppfylla denna skyldighet ska den personuppgiftsansvariga dokumentera sina åtgärder för behandling av personuppgifter. Det gäller i synnerhet åtgärder för datasäkerhet.

Släktföreningar och de släktforskare vars släktforskning inte omfattas av hushållsundantaget ska sammanställa dokument som hjälper dem att fullgöra sin ansvarsskyldighet. Ett sådant dokument är en dataskyddsbeskrivning som görs tillgänglig för alla (till exempel på en webbplats) och där också den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter kan anges. Den personuppgiftsansvariga ska också spara de registrerades samtycken.

Släktföreningar ska därtill för internt bruk föra ett register över behandlingen där alla ändamål med behandlingen framgår, inklusive till exempel medlemsregister. Om den personuppgiftsansvariga anlitar underleverantörer för en del av behandlingen av personuppgifter ska dokumentationen också inbegripa de avtal som ingåtts med underleverantörerna och av vilka det också ska framgå på vilket sätt underleverantören ser till att dataskyddsprinciperna följs. Inom släktforskningen är det i vanliga fall frågan om ett avtal med en släkträdstjänst.

5.2 Informationsskyldighet

Öppenhetsprincipen, som hör till de allmänna dataskyddsprinciperna, ålägger den personuppgiftsansvariga att informera den registrerade om att hans personuppgifter behandlas. Samtidigt ska den registrerade informeras om vem som behandlar uppgifterna och för vilket ändamål. Det är särskilt viktigt i fall där man bedömer att den registrerade inte kan vara medveten om att hans personuppgifter samlas in. Inom släktforskningen uppstår en sådan situation exempelvis i släktföreningarnas verksamhet i fråga om de släktmedlemmar som inte är medlemmar av släktföreningen.

Informationen ska ges skriftligt eller i elektronisk form, så att de nödvändiga uppgifterna är lätt tillgängliga för den registrerade. Man bör dessutom använda ett tydligt språk och ge uppgifterna i en begriplig form.

5.2.1 Dataskyddsbeskrivning

Det enklaste sättet att uppfylla informationsskyldigheten är att göra upp en dataskyddsbeskrivning som innehåller alla de uppgifter som enligt dataskyddsförordningen ska meddelas till den registrerade. Dataskyddsbeskrivningen bör läggas ut på den personuppgiftsansvarigas webbplats och en webbadress eller länk till den bör användas i all kommunikation med de registrerade.

Genom att informera via många kanaler ökar den personuppgiftsansvariga kännedomen om sitt släktforskningsregister och främjar därmed öppenheten på det sätt som avses i dataskyddsförordningen. Detta kan rekommenderas även för släktforskare vars släktforskning omfattas av hushållsundantaget.

När släktforskaren ber den registrerade själv uppges sina personuppgifter, ska hen samtidigt informera denna om behandlingen. Om exempelvis en släktförening samlar in uppgifter om släktens medlemmar med hjälp av en personuppgiftsblankett, kan informationsskyldigheten fullgöras med en kort text om vem som samlar in uppgifterna, var de registreras och vad de kommer att användas till samt webbadressen till dataskyddsbeskrivningen.

När personuppgifter insamlas på annat håll än av den registrerade själv ska informationsskyldigheten fullgöras inom en månad från att den personuppgiftsansvariga har fått personuppgifterna. Den personuppgiftsansvariga kan avvika från den här tidsfristen om den ändå har för avsikt att kontakta de registrerade senare.

Dataskyddsbeskrivningen ska innehålla följande uppgifter:

1. Den personuppgiftsansvariga och dess kontaktuppgifter samt eventuella personuppgiftsbiträden och deras kontaktuppgifter
2. Ändamålet med och den rättsliga grunden för behandlingen samt den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse (om behandlingen grundar sig på artikel 6.1f).
3. De aktörer till vilka personuppgifter överlämnas
4. Personuppgifter som behandlas och var man har fått dem
5. Tid under vilken personuppgifterna förvaras
6. Säkerhetsåtgärder för behandlingen
7. Den registrerades rättigheter:
 - Rätt att få information om behandlingen av personuppgifter
 - Rätt att begära tillgång till sina egna personuppgifter
 - Rätt att begära att ens personuppgifter rättas eller raderas
 - Rätt att begära att behandlingen begränsas
 - Rätt att göra invändningar mot behandlingen
 - Rätt att överföra uppgifter till ett annat system
 - Rätt att göra en anmälan till dataombudsmannen

Informeraendet är en enkelriktad åtgärd, där släktforskaren eller släktföreningen berättar för den registrerade att hans personuppgifter behandlas i ett visst släktforskningsregister. Efter det kan den registrerade om hen så önskar kontrollera behandlingen av sina personuppgifter i enlighet med de rättigheter som dataskyddsförordningen föreskriver.

En dataskyddsbeskrivning är ett användbart dokument även för släktforskare som omfattas av hushållsundantaget. Den bidrar till bättre öppenhet inom släktforskningen och ökar de registrerades förtroende för behandlingen av personuppgifter. Med hjälp av en dataskyddsbeskrivning på sin egen webbplats kan släktforskaren informera både allmänheten och sina forskningsobjekt om ändamålen med behandlingen av personuppgifter.

Dataskyddsbeskrivningen kan också bifogas till begäran om utlämnande av uppgifter från befolkningsregister- eller arkivmyndigheterna som tilläggsuppgift eller utredning över rätten att samla in och registrera personuppgifter ur myndighetens personregister.

5.2.2 Register över behandlingen

Organisationer som kontinuerligt behandlar personuppgifter ska göra upp ett register över behandlingen för internt bruk. I praktiken gäller den här skyldigheten alla registrerade föreningar, eftersom föreningslagen förpliktar föreningarna att föra en förteckning över sina medlemmar. Exempelvis en släktförening ska föra ett register över behandlingen både gällande sitt släktforskningsregister och sitt medlemsregister.

Registret över behandlingen är alltså den personuppgiftsansvarigas plan för den behandling av personuppgifter som organisationen utför. Det ska innehålla följande uppgifter:

1. Den personuppgiftsansvariga och dess kontaktuppgifter samt eventuella personuppgiftsbiträden och deras kontaktuppgifter

2. Ändamålen med behandlingen
3. Kategorierna av registrerade
4. De personuppgifter som behandlas i respektive kategori
5. De aktörer till vilka personuppgifter överförs från olika register
6. Den tid under vilken personuppgifterna förvaras
7. Säkerhetsåtgärder för behandlingen

Registret över behandlingen är ett hjälpmedel för den personuppgiftsansvarigas planering och utförande av behandlingen av personuppgifter. Dess syfte är också att visa att behandlingen av personuppgifter följer dataskyddsförordningen.

5.3 Skyldighet att vidta effektiva skyddsåtgärder

Den personuppgiftsansvariga är skyldig att vidta sådana skyddsåtgärder för sin behandling att de registrerades privatliv inte äventyras. Skyddsåtgärderna ska garantera i synnerhet att personuppgifter inte görs tillgängliga för ett obegränsat antal personer utan den registrerades samtycke, med andra ord att den registrerade om hen så vill ska kunna använda sin rätt att kontrollera användningen av sina egna personuppgifter.

Till de organisatoriska skyddsåtgärderna hör de skyddsåtgärder som den personuppgiftsansvariga själv har fastställt, det vill säga dess praxis för uppfyllande av dataskyddsprinciperna. Det viktigaste är att se till att behandlingen har en rättslig grund enligt förordningen och att känsliga uppgifter inte behandlas utan samtycke. En annan dataskyddsprincip som är viktig inom släktforskningen är att uppgifterna ska vara korrekta.

Till de organisatoriska skyddsåtgärderna hör också att den personuppgiftsansvariga ska ge personuppgiftsbiträdena tillräckliga anvisningar om hur dataskyddsförordningen ska tillämpas. Den personuppgiftsansvariga ska också kräva att personuppgiftsbiträden som fungerar enligt underleveransprincipen (till exempel bokföringsbyråer eller släktträdstjänster) ger en tillräcklig garanti för att deras behandling av personuppgifter uppfyller kraven i dataskyddsförordningen. I sista hand är det den personuppgiftsansvariga som är ansvarig även för den behandling som utförs av personuppgiftsbiträdena.

Med tekniska skyddsåtgärder försöker man framför allt garantera uppgifternas konfidentialitet och säkerhet i datasystemet (till exempel ett släktforskningsprogram) samt förhindra olaglig användning av personuppgifter. I praktiken innebär det att man använder tillförlitliga datasystem och servertjänster samt utrustar sina arbetsstationer med effektiva säkerhetsprogram.

Till datasäkerheten hör också att man förstör utskrift från släktforskningsregister så att de inte kan hamna i utomstående händer, till exempel i pappersinsamlingen. Hårddiskarna i arbetsstationer som tagits ur bruk ska behandlas så att raderade uppgifter inte längre kan återställas.

Den personuppgiftsansvariga är skyldig att dokumentera alla personuppgiftsincidenter för eget bruk och därför bör personuppgiftsbiträdena och leverantörerna av program- och servertjänster åläggas att omedelbart anmäla de personuppgiftsincidenter som kommit till deras kännedom.

6. De rättsliga grunderna för behandling av personuppgifter inom släktforskningen

I det här kapitlet går vi igenom på vilka rättsliga grunder behandling av personuppgifter är lagligt inom släktforskningen.

Med rättslig grund avses de sex grunder för laglig behandling av personuppgifter som framläggs i artikel 6 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden avgör vilka rättigheter den registrerade har i relation till den personuppgiftsansvariga.

6.1 Den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse

Enligt den allmänna dataskyddsförordningen är släktforskning lagligt för ändamål som rör den personuppgiftsansvarigas berättigade intressen. Släktforskarnas berättigade intresse är i första hand historiska forskningsändamål.

Enligt dataskyddsförordningen är bland annat vetenskaplig och historisk forskning godtagbara ändamål med behandling av personuppgifter. Med vetenskaplig forskning avses främst akademisk forskning och annan forskning som uppfyller kriterierna för vetenskaplig forskning.

Till historiska forskningsändamål hör "forskning för historiska och genealogiska ändamål". I den här definitionen i dataskyddsförordningen avses med forskning för historiska ändamål i praktiken forskning som inte följer principerna för vetenskaplig historieforskning.

Släktforskarnas andra berättigade intresse är de så kallade kulturella rättigheterna. Med stöd av internationella fördrag och Finlands grundlag samt de allmänna lagar och speciallagar som kompletterar dessa har släktforskarna rätt att bedriva forskning i allmänna arkiv och få uppgifter ur myndighetshandlingar samt registrera personuppgifter i släktforskningsregister. I samma författningar fastställs också de gränser inom vilka släktforskningsarbete kan bedrivas.

I vissa situationer kan släktforskning också vara vetenskaplig forskning och då är släktforskarens berättigade intresse vetenskaplig forskning.

6.1.1 Avvägande av rättigheter

För att ett berättigat intresse ska uppfyllas krävs det att den personuppgiftsansvariga gör ett avvägande, det vill säga bedömer vilkendera som väger tyngre: de registrerades dataskydd eller den personuppgiftsansvarigas rätt att behandla deras personuppgifter. Vid avvägandet bör släktforskaren eller släktföreningen noggrant bedöma bland annat om den registrerade vid tidpunkten för inhämtandet av personuppgifter och i samband med detta rimligen kan förvänta sig att en uppgiftsbehandling för släktforskningsändamål kan komma att ske.

En släktforskare eller släktförening kan effektivt uppfylla de registrerades rimliga förväntningar genom att fullgöra sin informationsskyldighet enligt dataskyddsförordningen. Den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse förstärks på ett avgörande sätt när de registrerade får information om att deras personuppgifter behandlas. När de registrerade har informerats har de möjlighet att använda sina kontrollrättigheter enligt dataskyddsförordningen och således påverka behandlingen av sina personuppgifter. Om någon av de registrerade i enskilda undantagsfall inte kan informeras, ska släktforskaren vidta skyddsåtgärder vid behandlingen av denna persons personuppgifter.

När släktforskaren gör så här har hen ett starkt berättigat intresse som personuppgiftsansvarig och behandlingen av personuppgifter för släktforskningsändamål är laglig. Om en släktforskare emellertid inte alls fullgör sin informationsskyldighet eller när endast en del av de registrerade, kan släktforskaren inte anses ha ett berättigat intresse som personuppgiftsansvarig och den enda rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter är då att släktforskaren inhämtar samtycke av varje levande registrerad.

6.2 Samtycke

Släktforskning är lagligt när släktforskaren eller släktföreningen har fått den registrerades skriftliga uttryckliga samtycke till behandlingen av personuppgifter. För att samtycket ska vara giltigt ska det vara en specifik, informerad, frivillig och otvetydig viljeyttring.

När den registrerade ombes ge sitt samtycke ska man detaljerat beskriva det användningsändamål för vilket uppgifterna insamlas samt de aktörer till vilka uppgifter överlämnas. Dessutom ska den registrerade informeras om sin rätt att återkalla samtycket.

Ett samtycke är alltid en ömsesidig åtgärd. Den personuppgiftsansvariga ber den registrerade ge sitt samtycke till att hans personuppgifter behandlas i ett visst släktforskningsregister och den registrerade antingen ger eller inte ger sitt samtycke. Om den registrerade inte reagerar på begäran, får det inte tolkas som ett jakande svar.

Vid släktforskning behandlas ofta relativt stora mängder uppgifter, varmed det skulle kräva ett avsevärt arbete att be varje levande person om hans skriftliga samtycke. För att samtycket ska vara giltigt ska det inhämtas precis enligt bestämmelserna i dataskyddsförordningen och den registrerade kan när som helst återkalla sitt samtycke. Att fullgöra informationsskyldigheten är en betydligt enklare uppgift än att inhämta allas samtycke.

Det är tillrådligt att använda samtycke endast i de behandlingssituationer där det är den enda rättsliga grunden som släktforskaren eller släktföreningen kan tillämpa för att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig. Sådan släktforskning är bl.a. behandling av personuppgifter i digitala datanät – i synnerhet att mata in och överföra personuppgifter i släkträdstjänster – samt behandling av känsliga personuppgifter.

6.3 Historisk forskning av allmänt intresse

Släktforskning är lagligt när det görs för historiska forskningsändamål av allmänt intresse. En av de rättsliga grunderna i dataskyddsförordningen är att man utför en uppgift av allmänt intresse, och dit hör enligt dataskyddslagen bland annat behandling av personuppgifter för vetenskaplig eller historisk forskning. I dataskyddsförordningen räknas släktforskning som historisk forskning.

I dataskyddsförordningen finns ingen exakt definition av allmänt intresse, men det ges en vid tolkning. Det avser inte enbart myndighetsverksamhet, utan också exempelvis en förenings behandling av personuppgifter kan i vissa speciellsituationer vara av allmänt intresse.

6.3.1 Kriterier för allmänt intresse

Att behandlingen är av allmänt intresse innebär att man kan förvänta sig en betydande ökning av informationen och kunskapen i samhället, vilket i praktiken innebär att släktforskningsmaterialet bör vara tillgängligt för allmänheten. Informationen ska dessutom vara tillförlitlig och användbar och kunna utnyttjas på olika sätt. För att behandlingen av personuppgifter ska vara av allmänt intresse bör den ha en viss samhällsinverkan.

Släktforskningen är av allmänt intresse när de omfattande datahelheter som insamlats kan användas också som forskningsmaterial eller när de är av värde för kulturarvet. I den allmänna dataskyddsförordningen avses med forskningsmaterial i praktiken forskningsdata och med kulturarvsmaterial digitala kulturarvsmaterial. Dataskyddsförordningen tillämpas på dessa material i den mån det är frågan om behandling av personuppgifter om levande personer.

Det forskningsmaterial som avses i dataskyddsförordningen kan vara en databas som kan utnyttjas för vetenskaplig forskning och som kan bestå av innehåll från många olika släktforskningsregister (till exempel nättjänsten Isotammi) eller av personuppgifter som insamlas ur arkiv- eller publikationsmaterial genom crowdsourcing (till exempel databasen HisKi eller databasen över namnändringar och dödförklarade i materialtjänsten SukuHaku).

Kulturarvsmaterial är i praktiken material som ingår i det digitala kulturarvet och som innehåller personuppgifter. Sådana är bland annat digitaliserade publikationer och tillhörande OCR-data (till exempel släktbokssamlingen i SukuHaku) eller till exempel en databas som dokumenterar begravningsplatskultur (till exempel gravvårdsdatabasen i SukuHaku).

Inom släktforskningen är de omfattande datahelheter som lämpar sig som forsknings- och kulturarvsmaterial främst resultat av projekt som genomförts av släktforskningens minnesorganisationer. De bygger på högklassigt forskningsarbete, vilket innebär användning av originalkällor, noggrann dokumentering och grundlig källkritik.

6.3.2 Proportionalitet och skyddsåtgärder

Enligt dataskyddslagen ska behandlingen av personuppgifter vid historisk forskning av allmänt intresse stå i proportion till det mål av allmänt intresse som eftersträvas. Vid bedömningen av proportionaliteten bör den personuppgiftsansvariga avväga dels materialets betydelse för kulturarvet och forskningen, dels den registrerades rättigheter och de eventuella risker som behandlingen kan medföra för den registrerade. Personuppgifternas relevans och nödvändighet bedöms i relation till minnesorganisationens uppgift av allmänt intresse, det vill säga att bevara och tillhandahålla släkt- och personhistoriskt material samt främja forskningen.

I detta avvägande är det avgörande på vilket sätt den personuppgiftsansvariga vidtar tekniska och organisatoriska skyddsåtgärder för personuppgifter om levande personer. Den viktigaste skyddsåtgärden är principen om uppgiftsminimering, vilket innebär att man behandlar endast adekvata, relevanta och för ändamålet nödvändiga uppgifter.

Minimeringen innebär inte att minnesorganisationen är skyldig att rätta materialet i efterhand eller radera uppgifter i synnerhet om materialet har insamlats under en längre tid och om detta sannolikt skulle förhindra eller avsevärt försvåra behandlingen.

Avsikten med skyddsåtgärderna är att de ska balansera det faktum att den registrerade inte själv kan övervaka behandlingen av personuppgifter på ett effektivt sätt. Viktigast är de skyddsåtgärder som gäller personuppgifternas datasäkerhet samt begränsning och övervakning av användningen. Skyddsåtgärdernas nivå avgörs av behandlingens natur, omfattning och syfte samt av hur allvarliga risker behandlingen kan tänkas medföra och med vilken sannolikhet.

Om riskerna bedöms vara små och osannolika till exempel för att den personuppgiftsansvariga inte behandlar känsliga uppgifter, kan en godtagbar skyddsnivå uppnås genom åtaganden gällande användningen eller visningsbegränsningar.

Av de allmänna dataskyddsprinciper som föreskrivs i dataskyddsförordningen bör man vid historisk forskning av allmänt intresse uppfylla principen om öppenhet och den tillhörande informationsskyldigheten. Med tanke på vilken typ av verksamhet minnesorganisationerna bedriver bör informationsskyldigheten anses vara uppfylld när den personuppgiftsansvariga gör upp en dataskyddsbeskrivning och gör den tillgänglig för alla exempelvis på sin webbplats.

En annan allmän dataskyddsprincip som minnesorganisationer bör uppfylla är att skydda materialet mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse – det vill säga vara noggranna med datasäkerheten. Vid historisk forskning av allmänt intresse kan man däremot bortse från principerna om ändamålsbegränsning och lagringsminimering.

Historisk forskning av allmänt intresse kan anges som rättslig grund för minnesorganisationernas behandling av personuppgifter för släktforskningsändamål, där man sammanställer stora databaser som är tänkta att användas som källmaterial för släktforskning men som även kan användas som forskningsmaterial eller kulturarvsmaterial.

Också i en släktförening kan historisk forskning av allmänt intresse anges som rättsliga grund för behandlingen av personuppgifter. Då bör administrationen av släktföreningens släktforskningsregister uppfylla kriterierna för utförande av en uppgift av allmänt intresse. Släktforskningsregistret bör ha tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna användas som forskningsmaterial eller ha ett betydande värde för kulturarvet. Att föra ett släktforskningsregister endast för internt bruk inom föreningen kan inte anses vara att utföra en uppgift av allmänt intresse.

Även om släkträdstjänster är stora datalager som används av ett stort antal personer är behandlingen av personuppgifter i dessa inte av allmänt intresse. Det beror på att en släkträdstjänst inte är personuppgiftsansvarig, utan erbjuder en plattform för många personuppgiftsansvariga, dvs. personer eller sammanslutningar som har öppnat ett konto i tjänsten och som var och en har sin egen rättsliga grund för behandlingen av personuppgifter.

6.4 Arkivering av allmänt intresse

Behandling av personuppgifter för släktforskningsändamål är lagligt eftersom det är frågan om arkivering av allmänt intresse. Enligt dataskyddslagen är arkivering ett användningsändamål av allmänt intresse.

Det handlar då om forskningsmaterial och kulturarvsmaterial som innehåller personuppgifter. I släktforskningskontext innebär det ett släktforskningsregister som ursprungligen har sammanställts på någon annan rättslig grund, till exempel den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse, och som anses ha ett så betydande värde att det senare kan utnyttjas som forskningsmaterial eller kulturarvsmaterial och därför bör bevaras.

Det inträffar vanligen då en släktforskare eller släktförening inte längre upprätthåller sitt släktforskningsregister som innehåller personuppgifter om levande personer. Enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska registret då antingen förstöras eller arkiveras.

I praktiken kan bevarandet av stora datahelheter för senare bruk och tillhandahållandet av dem skötas av olika minnesorganisationer vars behandling av personuppgifter uppfyller kriterierna för en uppgift av allmänt intresse.

Kriterierna för arkivering av allmänt intresse är desamma som för historisk forskning av allmänt intresse. Enligt dataskyddslagen ska behandlingen av personuppgifter vid arkivering av allmänt intresse både stå i proportion till och vara nödvändig för det mål av allmänt intresse som eftersträvas. De allmänna dataskyddsprinciperna i dataskyddsförordningen tillämpas på arkivering på samma sätt som på historisk forskning av allmänt intresse.

Arkivering av allmänt intresse utgör en rättslig grund för minnesorganisationernas behandling av personuppgifter för släktforskningsändamål, där man sammanställer stora databaser som är tänkta att användas som källmaterial för släktforskning men som även kan användas som forskningsmaterial eller kulturarvsmaterial.

7. Behandling av personuppgifter inom släktforskningen

I det här kapitlet presenteras de vanligaste situationer och ändamål där släktforskning bedrivs och på vilka rättsliga grunder släktforskningen då är laglig. Dessutom går vi igenom vilka element i bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen som bör beaktas vid olika släktforskningsändamål.

7.1 Släktforskning inom det egna hushållet

Släktforskarens mest centrala rättsliga grund för laglig behandling av personuppgifter är den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse. Till släktforskarens berättigade intressen hör historiska forskningsändamål enligt dataskyddsförordningen och kulturella rättigheter. I vissa situationer är släktforskning lagligt med uttryckligt samtycke eller för litterära ändamål.

När en släktforskare bedriver sin forskning helt och hållet inom sitt eget hushåll, kan hen med stöd av hushållsundantaget konstatera att dataskyddsförordningen knappt alls behöver tillämpas i hens egen verksamhet.

I dataskyddsförordningen ges en strikt tolkning av vad som är privata ändamål: förordningen är inte tillämplig på ”behandling av personuppgifter som ett led i verksamhet som är helt och hållet privat eller har samband med personens hushåll och därmed saknar koppling till yrkes- eller affärsmässig verksamhet”.

Tack vare hushållsundantaget och undantaget för personuppgifter om avlidna personer omfattas största delen av den släktforskning som bedrivs inom det egna hushållet inte av dataskyddsförordningen. Även då bör man beakta förbudet mot behandling av känsliga uppgifter samt skyldigheten att vara noggrann med släktforskningsregistrets datasäkerhet.

Släktforskare som behandlar personuppgifter med stöd av hushållsundantaget kan överföra personuppgifter också om levande personer till en annan släktforskare som arbetar på samma grund, om mottagaren förbinder sig att använda de mottagna personuppgifterna om levande personer endast vid behandling som omfattas av hushållsundantaget. Om man gör en sådan överföring av uppgifter bör man ingå ett skriftligt avtal.

Släktforskare som forskar med stöd av hushållsundantaget rekommenderas göra upp en dataskyddsbeskrivning även om dataskyddsförordningen inte förpliktar till det. Den bör användas i synnerhet när man begär uppgifter ur myndigheters personregister, till exempel hos befolkningsregistermyndigheterna.

Inom ramarna för hushållsundantaget är det inte tillåtet att exempelvis mata in uppgifter i en släkträdstjänst och där överföra uppgifter från ett konto till ett annat, att ge ut en släktbok eller att skicka filer och kopior till släktens medlemmar, när uppgifterna innehåller personuppgifter om levande personer.

Den som tänker mata in uppgifter om levande personer i en släkträdstjänst eller överföra sådana uppgifter från ett annat användarkonto ska begära skriftligt samtycke av alla berörda personer. I ett släktboksprojekt ska släktforskaren tillämpa bestämmelserna i dataskyddsförordningen på det släktforskningsregister som ligger till grund för boken, på samma sätt som en släktförening.

7.2 Släktforskning inom en släktförening

7.2.1 Att föra ett släktforskningsregister

Det är lagligt för en släktförening att föra ett släktforskningsregister i den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse. De primära berättigade intressena för en släktförening är historisk forskning och kulturella rättigheter.

Också ett relevant och lämpligt förhållande mellan den registrerade och den personuppgiftsansvariga kan utgöra ett berättigat intresse för den personuppgiftsansvariga. I släktföreningsverksamheten kan

ett sådant förhållande anses föreligga för att personerna tillhör samma släkt och en registrerad förening som företräder släkten.

Om en släktförening har för avsikt att använda sitt släktforskningsregister eller en del av det som material för en släktbok, är också utövande av yttrandefriheten ett berättigat intresse för släktföreningen i fråga om släktboksprojektet. I vissa situationer kan släktföreningens släktforskning vara laglig också med hänvisning till historisk forskning av allmänt intresse.

All behandling av personuppgifter inom en släktförening ska grunda sig på det register över behandling som styrelsen har godkänt för internt bruk. Det gäller både släktforskningsregistret, medlemsregistret och eventuella andra behandlingsändamål. Den rättsliga grunden för medlemsregistret är den personuppgiftsansvarigas lagstadgade skyldighet.

Styrelsen bör utse de personer som får behandla personuppgifter i släktföreningens släktforskningsregister. Ansvar för behandlingen av personuppgifter inom släktföreningen ligger ändå i sista hand hos styrelsen. För att uppfylla sin ansvarsskyldighet bör föreningen fatta beslut om riktlinjerna för behandlingen av personuppgifter på ett styrelsemöte och anteckna besluten i protokollet.

En släktförening kan använda och överlämna personuppgifter ur sitt släktforskningsregister endast för historisk och vetenskaplig forskning eller andra ändamål som är förenliga med dessa.

Den registrerades rättigheter och den personuppgiftsansvarigas skyldigheter enligt dataskyddsförordningen ska tillämpas på släktföreningens släktforskningsregister. Släktföreningens viktigaste skyldighet är att informera personerna i släktforskningsregistret om behandlingen av personuppgifterna och ändamålet med den.

7.2.2 Att fullgöra informationsskyldigheten i en släktförening

En släktförening bör aktivt informera sina medlemmar om sitt släktforskningsregister och dess ändamål i sin medlemskommunikation i flera olika kanaler. Också i annan kommunikation bör släktföreningen öppet föra fram att den för ett släktforskningsregister. Därför bör släktföreningen lägga ut en dataskyddsbeskrivning om all sin behandling av personuppgifter på sin webbplats.

När släktföreningen samlar in personuppgifter till sitt släktforskningsregister ska den informera om behandlingen av personuppgifterna när den kontaktar de registrerade, till exempel när den begär uppgifter direkt av dessa. Föreningen ska informera om behandlingen också när den har skaffat personuppgifter på annat håll än av den registrerade själv, till exempel från ämbetsbevis och utdrag ur befolkningsdatasystemet. Då kan föreningen på samma gång både informera och begära tilläggsuppgifter.

Släktföreningen bör alltså fullgöra sin informationsskyldighet angående släktforskningsregistret så heltäckande som möjligt via släktföreningens medlemskommunikation och vartefter material insamlas och registreras. Att informera retroaktivt, ibland efter en mycket lång tid, är ofta besvärligt och arbetsamt om allting ska göras på en gång.

Informationsskyldigheten behöver inte fullgöras retroaktivt om den registrerade redan har fått nödvändig information, till exempel om den har skickats ut redan innan dataskyddsförordningen trädde i kraft. Då bör släktföreningen kontrollera noggrant att de registrerade verkligen har fått tillräcklig information om släktforskningsregistret och dess ändamål.

Information behöver inte tillhandahållas om det är omöjligt eller medför en oproportionerlig ansträngning. För en släktförening är tröskeln för att hänvisa till oproportionerlig ansträngning ändå hög och man bör ha vägande skäl för att inte fullgöra informationsskyldigheten.

Det räknas inte som oproportionerlig ansträngning om informationsskyldigheten tidigare har försummats och det skulle medföra mycket arbete och stora kostnader att informera alla registrerade på en gång. Vid insamling av personuppgifter kan det anses vara oproportionerlig ansträngning till exempel att få tag på kontaktuppgifter till personer som är bosatta utomlands.

När släktföreningen uppger att den rättsliga grunden för behandlingen är den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse är det vid avvägandet av rättigheterna avgörande att

släktföreningen har uttryckt sin avsikt att fullgöra informationsskyldigheten. Om släktföreningen ändå inte informerar enligt planerna, bör den överväga om det är lagligt att behandla personuppgifter om levande personer med hänvisning till dess berättigade intresse. Alternativet är att inhämta samtycke av alla levande registrerade. Jämfört med det är ett heltäckande fullgörande av informationsskyldigheten en betydligt enklare skyddsåtgärd.

Om släktföreningen inte fullgör sin informationsskyldighet, förutom gällande några få personer som det har visat sig vara omöjligt att informera, och i synnerhet om den har för avsikt att göra personuppgifter om levande personer allmänt tillgängliga (till exempel i en släktbok), måste släktföreningen vidta kraftiga skyddsåtgärder för sitt släktforskningsregister. En sådan åtgärd är att anonymisera personuppgifter om levande personer i släktbokens manuskript. Det kan då bli fråga om markeringar av typen barn plus födelseår, till exempel "barn f. 1963".

Ansvarsskyldigheten i dataskyddsförordningen förpliktar den personuppgiftsansvariga att anteckna vid varje person vilka åtgärder den har vidtagit för att informera personen samt orsakerna till att det har varit omöjligt eller ansetts kräva oproportionerlig ansträngning. Också de vidtagna skyddsåtgärderna bör antecknas vid varje person i släktforskningsregistret.

I släktforskningsregistret ska det alltså antecknas att informationsskyldigheten trots flera försök inte har gått att fullgöra och att personuppgifterna för denna person därför som en skyddsåtgärd ska anonymiseras i släktbokens manuskript.

7.3 Behandling av personuppgifter i datanät

Den allmänna dataskyddsförordningen reglerar behandlingen av personuppgifter i digitala datanät.

7.3.1 Webbplatser

Att publicera personuppgifter på en släktforskarens eller släktförenings webbplats är lagligt med hänvisning till den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse, men om man tänker publicera personuppgifter om levande personer på webbplatsen måste man inhämta varje persons uttryckliga samtycke.

Behandling av personuppgifter i datanät är helt automatiserad databehandling. Behandling av personuppgifter om levande personer i sådana datanät utan de berörda personernas samtycke förbjöds 2003 genom ett beslut av EU-domstolen.

7.3.2 Släkträdstjänster

Släkträdstjänster är databasbaserade nättjänster för släktforskning vilka fungerar enligt underleveransprincipen och administreras av någon kommersiell eller därmed jämförbar aktör. Släkträdstjänsterna hör till informationssamhällets nätverks- och underhållningstjänster och deras primära syfte är att tillhandahålla en plattform för behandling av personuppgifter. Största delen av behandlingen gäller avlidna personer, men där ingår också personuppgifter om levande personer.

Att behandla personuppgifter i en släkträdstjänst är lagligt med hänvisning till den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse, men om man tänker behandla personuppgifter om levande personer i tjänsten, måste man inhämta varje persons uttryckliga samtycke.

Samtycket ska gälla både registrering av personuppgifter om levande personer i tjänsten och överföring av uppgifterna inom tjänsten från en personuppgiftsansvarig till en annan, dvs. från ett användarkonto till ett annat. I det senare fallet är mottagaren enligt dataskyddsförordningen alltid skyldig att inhämta varje levande persons skriftliga samtycke för behandlingen av personuppgifter, även om överlämnaren redan har gjort det för sitt eget släktforskningsregister.

När personuppgifter om levande personer behandlas i datanät tillämpas dataskyddsförordningen i fråga om den personuppgiftsansvarigas alla skyldigheter och de registrerades alla rättigheter. När det gäller släkträdstjänster innebär det också att släktforskaren, när hen begär den registrerades samtycke för överföring av uppgifter, också ska beskriva hur den registrerades personuppgifter behandlas i tjänsten. Det förutsätter att släktforskaren har läst tjänstens användarvillkor noggrant.

Om man inte begär samtycke för inmatning och överföring av levande personers personuppgifter i släkträdstjänsten, ska dessas personuppgifter anonymiseras i tjänsten, så att personerna inte kan identifieras direkt eller indirekt, till exempel via sina avlidna föräldrar. Vid anonymiseringen kan man exempelvis använda beteckningen N.N.

En släktforskare som ägnar sig åt släktforskning inom sitt eget hushåll kan inte hänvisa till hushållsundantaget om hen vill behandla personuppgifter om levande personer i en släkträdstjänst. Hushållsundantaget definieras så strikt i dataskyddsförordningen att dess villkor inte uppfylls om man matar in personuppgifter om levande personer på en behandlingsplattform som administreras av en utomstående aktör.

Med tanke på skyldigheten att skydda personuppgifter enligt dataskyddsförordningen rekommenderas starkt att personuppgifter om levande personer inte alls behandlas på webbplatser eller i informationssamhällets nätverks- och underhållningstjänster. Detta gäller också sociala medietjänster.

Om en släktforskare ändå vill behandla personuppgifter om levande personer i en släkträdstjänst, är det bäst att släktforskaren ber personerna själva mata in sina uppgifter i släkträdstjänsten.

7.3.3 Sociala medier

Enligt rättspraxis från EU-domstolen är sociala medietjänster inte behandling av personuppgifter i journalistiskt syfte, eftersom syftet med de inlägg som publiceras i dem inte uteslutande är att sprida information, åsikter eller idéer till allmänheten, utan det är i första hand frågan om nätverks- och underhållningstjänster.

I sociala medier är det särskilt viktigt att komma ihåg att också ett fotografi där en person kan identifieras är en personuppgift. Dataskyddsförordningen kräver att man begär skriftligt samtycke av de personer som finns på ett fotografi som man vill lägga ut i sociala medier eller släkträdstjänster.

Ett av de centrala syftena med den allmänna dataskyddsförordningen är att öka personuppgiftsskyddet vid användning av informationssamhällets tjänster. Här läggs särskild vikt vid behandlingen av barns och ungas personuppgifter. Man bör överväga noggrant om det finns något skäl att lägga ut fotografier av barn och unga i sociala medier utan deras tillstånd. Ännu viktigare är det att se till att man inte skriver några känsliga uppgifter om barn i sina inlägg i sociala medier.

Också minderåriga har rätt till skydd för privatlivet och personuppgiftsskydd, och barnets egna synpunkter bör beaktas. I sista hand är det den som bär föräldraansvar som beslutar om barnets privatliv i sociala medier och därför är det tryggast att barnets anhöriga, såsom mor- och farföräldrar och faddrar, delar fotografier endast via privata meddelanden.

När man använder informationssamhällets tjänster, såsom sociala medier och släkträdstjänster, ska man begära samtycke för behandlingen av personuppgifter av personer som har fyllt 13 år.

7.3.4 Digitaliserade publikationer

Att återpublicera redan en gång publicerat material som omfattas av yttrandefriheten, såsom tidningar och böcker, i digitalt format är enligt dataskyddslagen lagligt för litterära och akademiska ändamål. Om de digitaliserade publikationerna innehåller personuppgifter om levande personer rekommenderas starkt att den personuppgiftsansvariga skyddar nätsidorna och databasen med åtkomst- och visningsbegränsningar.

7.4 Behandling av personuppgifter för litterära ändamål

Enligt dataskyddslagen är det lagligt att behandla personuppgifter för journalistiska, akademiska, konstnärliga eller litterära ändamål. Den här bestämmelsen tryggar yttrandefriheten och informationsfriheten.

I släktforskningskontext avser litterära ändamål bland annat olika slag av icke-vetenskapliga historiepublikationer. Det kan vara frågan om till exempel en släktbok med berättelser eller en hemmans-, bya- företags- eller lokalhistorik. Det är lagligt att behandla personuppgifter i ett personregister eller manuskript som används som bakgrundsmaterial för en sådan publikation.

I fråga om samordningen av personuppgiftsskyddet och yttrandefriheten föreskriver dataskyddslagen också undantag från vissa bestämmelser i den allmänna dataskyddsförordningen när det gäller litterära ändamål. Den personuppgiftsansvariga behöver inte fastställa någon rättslig grund för behandlingen enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen och de registrerade behöver inte informeras om behandlingen. Man behöver inte heller tillämpa bestämmelserna om den registrerades rättigheter eller principerna om uppgiftsminimering och lagringsminimering.

Vid behandling av personuppgifter för litterära ändamål ska man i tillämpliga delar beakta bland annat dataskyddsförordningens bestämmelser om korrekt och öppen behandling, ansvarsskyldighet, den personuppgiftsansvarigas ansvar samt inbyggt dataskydd och dataskydd som standard. När man skriver en publikation bör man också beakta strafflagens paragrafer om ärekränkning.

När en historiepublikation är färdig ska det personregister som använts som bakgrundsmaterial förstöras eller arkiveras till exempel hos någon minnesorganisation med motiveringen att det är frågan om arkivering av allmänt intresse.

7.5 Behandling av personuppgifter för akademiska ändamål

Enligt dataskyddslagen är det lagligt att behandla personuppgifter för akademiska ändamål. I släktforskningskontext är det då främst frågan om publicering av släkt- och personhistorisk forskning i vetenskapliga tidskrifter.

Vid behandling för akademiska ändamål tillämpas samma undantag från dataskyddsförordningen som för litterära ändamål.

7.6 Behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål

Enligt dataskyddslagen är det lagligt att behandla personuppgifter för journalistiska ändamål. I släktforskningskontext innebär journalistiska ändamål vanligen manuskript till artiklar som ska publiceras i en släktförenings eller lokal släktforskarförenings medlemstidning.

I EU-domstolens rättspraxis har som behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål betraktats endast sådan verksamhet som uteslutande syftar till att sprida information, åsikter eller idéer till allmänheten. Det sätt eller den plattform via vilka informationen förmedlas inverkar inte på om det är frågan om journalistisk verksamhet eller inte. Därmed är till exempel en nättidning eller e-tidning jämförbar med en papperstidning.

Vid behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål tillämpas samma undantag från dataskyddsförordningen som vid akademiska och litterära ändamål. Undantagen gällande behandling av personuppgifter gäller alla personer som ägnar sig åt journalism.

7.7 Utgivning av en personmatrikel

Det är lagligt att ge ut en personmatrikel över medlemmarna i en yrkesgrupp eller annan sammanslutning för litterära ändamål. Om matrikeln innehåller personuppgifter också om levande personer, ska dessa ombes ge sitt skriftliga samtycke till behandlingen av personuppgifter.

I fråga om behandlingen av personuppgifter om levande personer i bakgrundsmaterialet och manuskriptet för en personmatrikel tillämpas alla de skyldigheter för personuppgiftsansvariga och rättigheter för registrerade som föreskrivs i dataskyddsförordningen.

När en personmatrikel är färdig ska det personregister som använts som bakgrundsmaterial förstöras eller arkiveras till exempel hos någon minnesorganisation med motiveringen att det är frågan om arkivering av allmänt intresse.

7.8 Behandling av genominformation inom släktforskningen

Inom släktforskningen behandlas tre typer av personuppgifter med anknytning till DNA-kartläggningar:

1. **Rådata** är basuppgifter som det beställda DNA-testet ger om provgivarens genom.
2. **Analysdata** är sammanfattad information om genomet utgående från rådata. Hit hör till exempel Y-kromosomens eller mitokondriens haplogrupp.
3. **Matchningar** (*match*) är personer som har låtit göra ett eget DNA-test hos samma testföretag (t.ex. Family Tree DNA) och som enligt vissa algoritmer visar sig vara släkt med provgivaren. För att ange hur nära släkt personerna är används enheten centimorgan.

Av de här uppgifterna visas analysdata och matchningarna på varje provgivares eget kundkonto i testföretagets nättjänst. Rådata måste provgivaren beställa separat av testföretaget.

Inom släktforskningen behandlas personuppgifter från DNA-kartläggningar framför allt i följande situationer:

1. En person behandlar sin egen genominformation på sitt eget kundkonto i en nättjänst för genetisk släktforskning. Att behandla sin egen genominformation är lagligt utan de närmaste släktingarnas eller andras samtycke, eftersom det inte är möjligt att direkt eller indirekt identifiera någon annan person enbart utifrån genominformationen.
2. En handläggare behandlar provgivarens genominformation för dennas räkning på ett kundkonto i testföretagets nättjänst. Behandlingen är laglig när handläggaren har fått provgivarens samtycke. I regel ges samtycket muntligt redan vid provtagningen, men det bör också begäras skriftligt.
3. En handläggare behandlar provgivarens genominformation genom att överföra den till en tredje part, till exempel en analystjänst på nätet, och därifrån ta emot hälsouppgifter om provgivaren. Behandlingen är laglig när handläggaren har fått provgivarens skriftliga samtycke till överföring av genominformation, mottagande av hälsouppgifter och behandling för provgivarens räkning. Provgivaren bör ge sitt uttryckliga samtycke separat för varje överföring och alltid skriftligt.
4. Ett personuppgiftsbiträde inom en sammanslutning, till exempel en släktförening, behandlar en eller flera provgivares genominformation för dessas räkning på ett kundkonto i testföretagets nättjänst samt insamlar och registrerar genominformation om flera personer i sammanslutningens personregister. Behandlingen är laglig när sammanslutningen har inhämtat skriftligt samtycke för behandlingen av varje provgivare.
5. Ett personuppgiftsbiträde inom en sammanslutning överför genominformation om en eller flera provgivare till en tredje part, till exempel en analystjänst på nätet, och får därifrån ta emot hälsouppgifter om provgivaren. Behandlingen är laglig när sammanslutningen har fått provgivarens skriftliga samtycke till överföring av genominformation, mottagande av hälsouppgifter och behandling för provgivarens räkning. Provgivaren bör ge sitt samtycke separat för varje överföring och alltid skriftligt. Det kan ändå rekommenderas att sammanslutningar avstår från att behandla hälsouppgifter.
6. Ledaren för den arbetsgrupp som testföretaget har utsett för nättjänsten behandlar genominformation om medlemmarna i en grupp. Behandlingen är laglig, eftersom provgivarna när de anslöt sig till gruppen har gett nättjänsten sitt samtycke till att deras genominformation behandlas i gruppen.

När det gäller material som uppstår som resultat av en DNA-kartläggning tillämpas den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om den personuppgiftsansvarigas alla skyldigheter och den registrerades alla rättigheter.

8. Sammanfattning

Bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen ska beaktas vid släktforskning. Till detta finns två viktiga undantag: dataskyddsförordningen tillämpas inte på behandling av personuppgifter om avlidna personer och inte på behandling som en person gör enbart inom sitt eget hushåll (hushållsundantag).

Hur ska dataskyddsförordningen tillämpas vid släktforskning?

När en släktforskare behandlar personuppgifter bör hen besvara följande frågor för sig själv:

1. I vilken egenskap behandlar jag personuppgifter?
2. Behandlar jag personuppgifter om levande eller avlidna personer?
3. Under vilka omständigheter sker behandlingen?
4. På vilken plattform sker behandlingen?
5. Vilka uppgifter behandlar jag?
6. Med vem sker behandlingen?
7. För vilket ändamål sker behandlingen?

Personuppgift och behandling

En personuppgift är en uppgift med vilken en levande person direkt eller indirekt kan identifieras. Det är lagligt att behandla personuppgifter som är nödvändiga för det ändamål som de insamlas för. Vid släktforskning får man behandla personhistoriska uppgifter, med undantag för känsliga uppgifter. Också ett fotografi av en levande person är en personuppgift.

Som behandling räknas all slags hantering av personuppgifter om levande personer. Vid släktforskning är det bland annat att samla in uppgifter ur olika källor och spara dem i ett släktforskningsregister, att redigera uppgifter i registret och skriva ut dem på papper eller i ett digitalt utdrag eller att överlämna uppgifter till ett manuskript till en släktbok eller överföra dem till en släkträdstjänst.

Rättslig grund

Behandling av personuppgifter är lagligt endast när någon av grunderna i artikel 6 i dataskyddsförordningen uppfylls. Släktforskarens viktigaste rättsliga grund är den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse. Till de berättigade intressena hör historisk forskning och kulturella rättigheter. I vissa situationer är släktforskning lagligt med uttryckligt samtycke eller för litterära ändamål.

Hushållsundantag

Vid släktforskning med stöd av hushållsundantaget behandlar släktforskaren personuppgifter om levande personer uttryckligen inom sitt eget hushåll. Hushållsundantaget tillåter därmed inte att personuppgifter om levande personer sprids utanför hushållet i något som helst format eller på någon som helst plattform.

När en släktforskare matar in uppgifter om levande personer i en släkträdstjänst eller överför dem till sitt eget användarkonto från någon annans konto i tjänsten, ska hen först begära samtycke av alla berörda personer.

Släktforskare ska alltid vara noggranna med datasäkerheten när det gäller personuppgifter om levande personer. Pappersutskrifter ur släktforskningsregister får inte läggas i pappersinsamlingen och hårddiskar från gamla datorer ska behandlas så att de inte längre går att använda.

Släktforskare

När en släktforskare på något sätt gör personuppgifter om levande personer tillgängliga för allmänheten (eller för ett obegränsat antal personer), omfattas hen inte längre av hushållsundantaget och ska tillämpa bestämmelserna i dataskyddsförordningen på sin släktforskning. Det kan till exempel vara frågan om ett släktboksprojekt.

Släktforskarens viktigaste skyldighet är att informera sina forskningsobjekt om att hen behandlar deras personuppgifter. Släktforskaren ska göra upp en dataskyddsbeskrivning, med vilken det går enkelt att informera de berörda personerna.

När de registrerade har informerats om behandlingen, kan de bestämma om de vill använda sin rätt att begränsa behandlingen. Om släktforskaren inte informerar personerna, måste personuppgifter om levande personer anonymiseras till exempel i ett manuskript till en släktbok.

Släktföreningar

När personuppgifter behandlas inom en släktförenings verksamhet ska bestämmelserna i dataskyddsförordningen alltid tillämpas. Även då är det viktigaste att informera personerna oavsett om ändamålet är ett släktboksprojekt eller enbart att samla in material om släkten. Släktföreningen ska begära samtycke av levande personer innan den behandlar deras personuppgifter i en släkträdstjänst.

Utöver sin dataskyddsbeskrivning ska släktföreningen göra upp ett register över behandlingen för internt bruk, dvs. en plan över all behandling av personuppgifter inom släktföreningen. I registret ska både släktforskningsregistret och medlemsregistret nämnas.

Släktföreningar och släktforskare får inte lägga ut personuppgifter om levande personer på sin webbplats utan att på förhand begära skriftligt samtycke av alla berörda personer.

Genetisk släktforskning

I alla situationer där en person eller släktförening behandlar rådata om en annan persons genom eller tillhörande analysdata måste personerna ha gett sitt samtycke till behandlingen. Samtycket ska ges skriftligen.

Sociala medier

Den allmänna dataskyddsförordningen reglerar behandlingen av personuppgifter om levande personer i datanät. Därmed behövs skriftligt samtycke för att behandla personuppgifter i sociala medietjänster. Det gäller också fotografier av personer.

Att skriva en bok

Personuppgifter om levande personer får behandlas till exempel när man skriver en släktbok med berättelser eller en hemmans-, bya- företags- eller lokalhistorik. Det är lagligt att behandla personuppgifter i ett personregister eller manuskript som används som bakgrundsmaterial för en sådan publikation. I dataskyddslagen fastställs undantag från vissa av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen.

När det gäller släktböcker ska bestämmelserna i dataskyddsförordningen beaktas redan när man samlar in och registrerar material i ett släktforskningsregister.

Bilaga 1. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktforskare (hushållsundantag)

Dataskyddsbeskrivning

Dataskyddsbeskrivning enligt artikel 13 och 14 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Utarbetad 8.10.2021.

Personuppgiftsansvarig: Matti Meikäläinen, matti.meikalainen@meikalaiset.fi

Ändamålet med behandlingen: Insamling och registrering av släkt- och personhistoriska uppgifter i ett släktforskningsregister enbart för den personuppgiftsansvarigas privata verksamhet.

Rättslig grund för behandlingen: Den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse (artikel 6.1f) och hushållsundantaget artikel 2.1c).

Berättigat intresse: Kulturella rättigheter.

Aktörer till vilka uppgifter överlämnas: Personuppgifter om levande personer överförs inte utanför hushållet.

Personuppgifter som behandlas: Personuppgifter som är nödvändiga för släkt- och personhistorisk forskning. Behandlingen omfattar inte personuppgifter om levande personer inom så kallade särskilda kategorier av personuppgifter, personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelser samt personbeteckningar. Personuppgifterna har dels uppgetts av de registrerade själva, dels inhämtats från myndigheternas personregister (främst befolkningsdatasystemet och den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkböcker) samt från arkiv och tryckta källor.

Tid under vilken personuppgifterna lagras: Personuppgifter lagras så länge som den personuppgiftsansvariga för släktforskningsregistret. Efter det kommer släktforskningsregistret antingen överföras till arkivändamål av allmänt intresse eller förstöras.

Säkerhetsåtgärder för behandlingen: Personuppgifter behandlas enbart inom den personuppgiftsansvarigas hushåll. Den personuppgiftsansvariga säkerställer en tillräcklig datasäkerhet bl.a. genom att skydda uppgifterna mot obehörig och otillåten behandling och mot skada eller förlust genom olyckshändelse. Den personuppgiftsansvariga använder tillförlitliga leverantörer av datasystem och servertjänster och kontrollerar att dessa använder adekvata skyddsmekanismer. Den personuppgiftsansvariga ser till att datasystemen ständigt är aktuella och datasäkra och gör säkerhetskopior. Den personuppgiftsansvariga behandlar inte personuppgifter som sannolikt skulle innebära en hög risk med tanke på den registrerades rättigheter och friheter.

Den registrerades rättigheter: Med stöd av hushållsundantaget i dataskyddsförordningen är den personuppgiftsansvariga inte skyldig att tillhandahålla den registrerade en kopia av hans personuppgifter eller att begränsa eller avsluta behandlingen på den registrerades begäran. Den personuppgiftsansvariga rättar felaktiga personuppgifter. Den registrerade har rätt att göra en anmälan till dataombudsmannen om hen anser att behandlingen av personuppgifter strider mot dataskyddsförordningen eller annan lagstiftning.

Bilaga 2. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktforskare (släkträdstjänst)

Dataskyddsbeskrivning

Dataskyddsbeskrivning enligt artikel 13 och 14 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Utarbetad 8.10.2021.

Personuppgiftsansvarig: Matti Meikäläinen, matti.meikalainen@meikalaiset.fi

Ändamålet med behandlingen: Insamling och registrering av släkt- och personhistoriska uppgifter i en släkträdstjänst.

Rättslig grund för behandlingen: Samtycke (artikel 6.1a)

Aktörer till vilka uppgifter överlämnas: Personuppgifter överförs till släkträdstjänsten [tjänstens namn anges] som fungerar i datanät enligt underleveransprincipen.

Personuppgifter som behandlas: Personuppgifter som är nödvändiga för släkt- och personhistorisk forskning. Behandlingen omfattar inte personuppgifter om levande personer inom så kallade särskilda kategorier av personuppgifter, personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelse samt personbeteckningar. Personuppgifterna har inhämtats av de registrerade själva och från andra kundkonton i släkträdstjänsten.

Tid under vilken personuppgifterna lagras: Personuppgifter lagras så länge som den personuppgiftsansvariga har licens för släkträdstjänsten. När licensen upphör kommer släktforskningsregistret antingen överföras till ett annat system för släktforskningsändamål eller förstöras.

Säkerhetsåtgärder för behandlingen: Den personuppgiftsansvariga säkerställer en tillräcklig datasäkerhet bl.a. genom att skydda uppgifterna mot obehörig och otillåten behandling och mot skada eller förlust genom olyckshändelse. Den personuppgiftsansvariga använder en tillförlitlig leverantör av släkträdsläkträdstjänster och kontrollerar att denna använder adekvata skyddsmekanismer. Den personuppgiftsansvariga ser till att programmen på den egna arbetsstationen ständigt är aktuella och datasäkra och gör säkerhetskopior. Den personuppgiftsansvariga behandlar inte personuppgifter som sannolikt skulle innebära en hög risk med tanke på den registrerades rättigheter och friheter.

Den registrerades rättigheter:

- Rätt att få information om behandlingen av personuppgifter.
- Rätt att begära tillgång till sina egna personuppgifter.
- Rätt att begära att ens personuppgifter rättas eller raderas.
- Rätt att begära att behandlingen begränsas.
- Rätt att invända mot behandlingen.
- Rätt att återkalla sitt samtycke.
- Rätt att överföra uppgifter till ett annat system.
- Rätt att göra en anmälan till dataombudsmannen.

Bilaga 3. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktforskare (släktbok)

Dataskyddsbeskrivning

Dataskyddsbeskrivning enligt artikel 13 och 14 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Utarbetad 8.10.2021.

Personuppgiftsansvarig: Matti Meikäläinen, matti.meikalainen@meikalaiset.fi

Ändamålet med behandlingen:

- Insamling och registrering av släkt- och personhistoriska uppgifter i ett släktforskningsregister.
- Utgivning av släktbok om släkten Meikäläinen.

Rättslig grund för behandlingen: Den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse (artikel 6.1f).

Berättigat intresse:

- Släktforskningsregister: Historisk forskning och kulturella rättigheter.
- Utgivning av släktbok: Utövande av yttrandefriheten.

Aktörer till vilka uppgifter överlämnas: Personuppgifter överförs som bakgrundsmaterial till släktbokens manuskript. Personuppgifter överförs inte till ett tredjeland.

Personuppgifter som behandlas: Personuppgifter som är nödvändiga för släkt- och personhistorisk forskning. Behandlingen omfattar inte personuppgifter om levande personer inom så kallade särskilda kategorier av personuppgifter, personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelse samt personbeteckningar. Personuppgifterna har dels uppgetts av de registrerade själva, dels inhämtats från myndigheternas personregister (främst befolkningsdatasystemet och den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkböcker) samt från arkiv och tryckta källor.

Tid under vilken personuppgifterna lagras: Personuppgifter lagras så länge som den personuppgiftsansvariga för släktforskningsregistret. Efter det kommer släktforskningsregistret antingen överföras till arkivändamål av allmänt intresse eller förstöras.

Säkerhetsåtgärder för behandlingen: Den personuppgiftsansvariga säkerställer en tillräcklig datasäkerhet bl.a. genom att skydda uppgifterna mot obehörig och otillåten behandling och mot skada eller förlust genom olyckshändelse. Den personuppgiftsansvariga använder tillförlitliga leverantörer av datasystem och servertjänster och kontrollerar att dessa använder adekvata skyddsmekanismer. Den personuppgiftsansvariga ser till att datasystemen ständigt är aktuella och datasäkra och gör säkerhetskopior. Den personuppgiftsansvariga behandlar inte personuppgifter som sannolikt skulle innebära en hög risk med tanke på den registrerades rättigheter och friheter.

Den registrerades rättigheter:

- Rätt att få information om behandlingen av personuppgifter.
- Rätt att begära tillgång till sina egna personuppgifter.
- Rätt att begära att ens personuppgifter rättas eller raderas.
- Rätt att begära att behandlingen begränsas.
- Rätt att invända mot behandlingen.
- Rätt att överföra uppgifter till ett annat system.
- Rätt att göra en anmälan till dataombudsmannen.

Bilaga 4. Modell för dataskyddsbeskrivning för släktföreningar

Dataskyddsbeskrivning

Dataskyddsbeskrivning enligt artikel 13 och 14 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Utarbetad 8.10.2021.

Personuppgiftsansvarig

Släktföreningen för släkten Meikäläinen rf

Personuppgiftsbiträde

- Släktforskningsregister: Matti Meikäläinen, matti.meikalainen@meikalaiset.fi
- Medlemsregister: Maija Meikäläinen, majja.meikalainen@meikalaiset.fi

Ändamålet med behandlingen

- Insamling och registrering av släkt- och personhistoriska uppgifter om släkten Meikäläinen i ett släktforskningsregister.
- Utgivning av släktbok om släkten Meikäläinen.
- Administration av medlemsregister.

Rättslig grund för behandlingen

- Släktforskningsregister och släktbok: Den personuppgiftsansvarigas berättigade intresse (artikel 6.1f).
- Medlemsregister: Den personuppgiftsansvarigas rättsliga förpliktelse (artikel 6.1c).

Berättigat intresse

- Släktforskningsregister: Historisk forskning och kulturella rättigheter.
- Utgivning av släktbok: Utövande av yttrandefriheten.

Aktörer till vilka uppgifter överlämnas

- Släktforskningsregister: Personuppgifter överförs som bakgrundsmaterial till släktbokens manuskript. Personuppgifter överförs inte till ett tredjeland.
- Medlemsregister: Kontaktuppgifter till levande personer behandlas endast för fakturering av medlemsavgiften och för släktföreningens kommunikation.

Personuppgifter som behandlas

- Släktforskningsregister: Personuppgifter som är nödvändiga för släkt- och personhistorisk forskning. Behandlingen omfattar inte personuppgifter om levande personer inom så kallade särskilda kategorier av personuppgifter, personuppgifter om fällande domar i brottmål och överträdelse samt personbeteckningar. Personuppgifterna har dels uppgetts av de registrerade själva, dels inhämtats från myndigheternas personregister (främst befolkningsdatasystemet och den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkböcker) samt från arkiv och tryckta källor.
- Medlemsregister: Personuppgifter enligt föreningslagen (medlemmens fullständiga namn och hemort, för utlänningar även medborgarskap). Uppgifterna har uppgetts av de registrerade själva.

Tid under vilken personuppgifterna lagras

- Släktforskningsregister: Personuppgifter lagras så länge som den personuppgiftsansvariga för släktforskningsregistret. Efter det kommer släktforskningsregistret antingen överföras till arkivändamål av allmänt intresse eller förstöras.
- Medlemsregister: Personuppgifterna lagras så länge personen är medlem i föreningen och raderas så fort som möjligt efter att medlemskapet upphört.

Säkerhetsåtgärder för behandlingen

Den personuppgiftsansvariga säkerställer en tillräcklig datasäkerhet bl.a. genom att skydda uppgifterna mot obehörig och otillåten behandling och mot skada eller förlust genom olyckshändelse. Den personuppgiftsansvariga använder tillförlitliga leverantörer av datasystem och servertjänster och kontrollerar att dessa använder adekvata skyddsmekanismer. Den personuppgiftsansvariga ser till att datasystemen ständigt är aktuella och datasäkra och gör säkerhetskopior. Den

personuppgiftsansvariga behandlar inte personuppgifter som sannolikt skulle innebära en hög risk med tanke på den registrerades rättigheter och friheter.

Den registrerades rättigheter

- Rätt att få information om behandlingen av personuppgifter.
- Rätt att begära tillgång till sina egna personuppgifter.
- Rätt att begära att ens personuppgifter rättas eller raderas.
- Rätt att begära att behandlingen begränsas.
- Rätt att invända mot behandlingen.
- Rätt att överföra uppgifter till ett annat system.
- Rätt att göra en anmälan till dataombudsmannen.